

Uplatnění paušální daně u fyzické osoby

Barbora Kiliánová

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Barbora Kiliánová**
Osobní číslo: **M19160**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Účetnictví a daně**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Uplatnění paušální daně u fyzické osoby**

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Na základě literární rešerše definujte a charakterizujte zjištěné poznatky vztahující se k dani z příjmů fyzické osoby, zejména k dani paušální.

II. Praktická část

- Provedte analýzu příjmů a vypočtěte daň z příjmů fyzických osob včetně daně paušální u dvou fyzických osob za zdaňovací období 2021.
- Vypracujte doporučení pro využití paušální daně.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ALVARADO, M. *European tax handbook*. 31st edition. Amsterdam: IBFD, 2020, 1291 s. ISBN 9789087226015.
HNÁTEK, Miloslav. *Zcela legální daňové triky: pro podnikatele, svobodná povolání, pronajímatele, zaměstnance, studenty, seniory*. 5. rozšířené vydání. Praha: Esap, 2021, 263 s. ISBN 9788090739833.
KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 269 s. ISBN 9788075981653.
MACHÁČEK, Ivan. *Optimalizace daně z příjmů fyzických osob: postupy, jak platit co nejnižší daň*. Olomouc: ANAG, 2019, 279 s. ISBN 9788075541956.
VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Hana ZÍDKOVÁ. *Daňový systém ČR 2020*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, 408 s. ISBN 9788075988874.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Pavlína Kirschnerová, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **11. února 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **20. května 2022**

L.S.

prof. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 11. února 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení:

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou paušální daně a jejím porovnáním s běžným režimem daně z příjmů. V práci je stručně představena daňová politika České republiky a také právní úprava daní v České republice. Dále se práce zabývá popisem běžného režimu výpočtu daně z příjmů fyzických osob, popisem klíčových pojmů, se kterými pracují oba režimy, a na závěr popisem režimu paušálního.

Praktická část se nejprve zabývá analýzou daňové povinnosti běžného a paušálního režimu včetně odvodů na zdravotní a sociální pojištění. Tato analýza je tvořena v jednotlivých případových studiích, ve kterých se poplatníci dělí dle využívaných paušálních výdajů. Následně je analýza provedena i u vybrané fyzické osoby. Na základě jednotlivých propočtů jsou jak v případových studiích, tak u konkrétní fyzické osoby na závěr tvořeny doporučení a závěry pro využití paušálního režimu.

Klíčová slova: paušální režim, běžný režim, fyzická osoba, záloha, vyměřovací základ

ABSTRACT

This bachelor thesis is about problematic of flat tax rate and compares it with a normal income tax regime. In this thesis the tax policy of the Czech Republic and its legal regulation are briefly introduced. Also this thesis describes a calculation of an income tax of individuals in a normal income tax regime, it describes key words, which are important for both of the regimes and also flat tax rate regime in more detail.

At first, the practical part deals with the analysis of the calculation of the tax liability in both of the regimes including the calculation of social and health insurance. This analysis is made up of individuals case studies in which are taxpayers divided according to the used flat rate expenses. Then the analysis is formed for the specific individual. On the basis of specific calculations, recommendations and conclusions for the use of the flat-rate regime are formed.

Keywords: flat tax rate regime, normal income tax regime, individual, deposit, assessment basis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Ing. Pavlíně Kirschnerové, Ph.D., za její čas, trpělivost, odborné vedení a cenné rady, které mi velmi pomohly při zpracování této práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE.....	12
I TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1 SYSTÉM DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB V ČESKÉ REPUBLICE.....	14
1.1 PRÁVNÍ ÚPRAVA DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB V ČESKÉ REPUBLICE	14
1.2 DAŇOVÁ POLITIKA ČR.....	15
1.2.1 Daňové režimy v ČR.....	15
2 CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH POJMŮ.....	17
2.1 SAZBA DANĚ	17
2.2 POPLATNÍK.....	18
2.3 PŘEDMĚT DANĚ	18
2.4 ZÁKLAD DANĚ.....	19
2.4.1 Daňová ztráta	20
2.5 ZDAŇOVACÍ OBDOBÍ.....	20
2.6 ODPOČTY OD ZÁKLADU DANĚ	20
2.7 SLEVY NA DANI	21
2.8 DAŇOVÉ ZVÝHODNĚNÍ	22
3 BĚŽNÝ REŽIM VÝPOČTU DANĚ.....	24
3.1 STANOVENÍ ZÁKLADU DANĚ.....	24
3.1.1 Druhy příjmů	24
3.2 PAUŠÁLNÍ VÝDAJE.....	26
3.3 SCHÉMA VÝPOČTU DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB V BĚŽNÉM REŽIMU.....	27
4 ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ.....	29
4.1 ROZLIŠENÍ POJMŮ HLAVNÍ A VEDLEJŠÍ ČINNOST	29
4.2 SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ.....	29
4.2.1 Sociální pojištění u OSVČ	30
4.3 ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ.....	31
4.3.1 Zdravotní pojištění u OSVČ.....	31
5 PAUŠÁLNÍ DAŇ.....	33
5.1 PODMÍNKY PRO VSTUP POPLATNÍKA DO PAUŠÁLNÍHO REŽIMU.....	33
5.2 STRUKTURA PŘÍJMŮ POPLATNÍKA V PAUŠÁLNÍM REŽIMU	34
5.3 POPLATNÍK V PAUŠÁLNÍM REŽIMU	34
5.4 PAUŠÁLNÍ ČÁSTKA	35

5.4.1	Rozbor paušální částky	36
6	VÝHODY A NEVÝHODY UPLATNĚNÍ PAUŠÁLNÍ DANĚ.....	37
6.1	VÝHODY PAUŠÁLNÍ DANĚ.....	37
6.2	NEVÝHODY PAUŠÁLNÍ DANĚ	37
7	POROVNÁNÍ PAUŠÁLNÍ DANĚ OD ROKU 2021 A PŘED ROKEM 2021	39
8	ZHODNOCENÍ PAUŠÁLNÍ DANĚ	40
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	41
9	PŘÍPADOVÁ STUDIE – POROVNÁNÍ VYUŽITÍ BĚŽNÉHO A PAUŠÁLNÍHO REŽIMU	42
9.1	PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 1.....	42
9.1.1	Případová studie č. 1 – výpočet daňové povinnosti v běžném režimu.....	43
9.1.3	Případová studie č. 1 – srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2021	45
9.1.4	Případová studie č. 1 - srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2022.....	47
9.2	PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 2.....	48
9.2.1	Případová studie č. 2 – výpočet daně z příjmů v běžném režimu	48
9.2.2	Případová studie č. 2 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění	49
9.2.3	Případová studie č. 2 – srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2021	50
9.2.4	Případová studie č. 2 - srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2022.....	51
9.3	PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 3.....	52
9.3.1	Případová studie č. 3 – výpočet daňové povinnosti v běžném režimu.....	53
9.3.2	Případová studie č. 3 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění	54
9.3.3	Případová studie č. 3 – srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2021	55
9.3.4	Případová studie č. 3 - srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2022.....	56
9.4	PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 4.....	57
9.4.1	Případová studie č. 4 – výpočet daně z příjmů v běžném režimu	58
9.4.2	Případová studie č. 4 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění	59
9.4.3	Případová studie č. 4 – srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2021	60
9.4.4	Případová studie č. 4 – srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2022.....	61
9.5	SHRNUTÍ PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ	62
10	POROVNÁNÍ VYUŽITÍ PAUŠÁLNÍHO A BĚŽNÉHO REŽIMU U VYBRANÉ FYZICKÉ OSOBY	65
10.1	PŘEDSTAVENÍ FYZICKÉ OSOBY	65
10.2	VÝPOČET DAŇOVÉ A POJISTNÉ POVINNOSTI V BĚŽNÉM REŽIMU.....	65

10.2.1	Porovnání skutečných a paušálních výdajů vybrané fyzické osoby	65
10.2.2	Výpočet daňové povinnosti v běžném režimu	66
10.2.3	Výpočet pojistného na sociální a zdravotní pojištění v běžném režimu	67
10.3	POROVNÁNÍ BĚŽNÉHO A PAUŠÁLNÍHO REŽIMU U VYBRANÉ FYZICKÉ OSOBY	68
10.4	ZHODNOCENÍ ANALÝZY A DOPORUČENÍ	69
ZÁVĚR	71
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	73
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	75
SEZNAM OBRÁZKŮ	76
SEZNAM TABULEK	77

ÚVOD

Možností výpočtu daně z příjmů je několik. Jedním ze způsobů je tzv. paušální režim daně. Způsob, který byl zaveden z důvodu snížení daňového a administrativního zatížení fyzických osob. Režim, který existuje bezmála rok, a i tak je tato problematika pro spoustu lidí velká neznámá. Režim, který se na první pohled zdá stejný, jako možnost stanovení daně paušální částkou, která ovšem byla od roku 2021 zrušena. Paušální daň prošla rozsáhlou novelou před rokem 2021. A právě z těchto důvodů jsem si jako téma mé bakalářské práce zvolila tento způsob uplatnění daně z příjmů.

Práce je nejprve věnována, z důvodu správného pochopení celé problematiky, definování a uvedení důležitých obecných informací. První kapitola je věnována systému daně z příjmů fyzických osob v České republice. Tato kapitola obsahuje téma právní úpravy daně v ČR, daňovou politiku ČR a rozdělení daňových režimů. V následujících dvou kapitolách jsou popsány obecné pojmy a druhy příjmů z daňového hlediska, které se ale již výhradně vážou k fyzickým osobám, včetně výpočtu daně v běžném režimu. V poslední kapitole, která se přímo neváže k paušální dani, je popsáno zdravotní a sociální pojištění, které je s problematikou paušální daně úzce spjato.

Následující kapitoly jsou již plně věnovány dani paušální. Nejprve je představena paušální daň jako taková, je rozebrána paušální částka a jsou definovány podmínky pro vstup poplatníka do paušálního režimu. Dále je definován pojem poplatník v paušálním režimu a jakým okamžikem statut poplatníka v paušálním režimu zaniká a jsou uvedeny hodnoty paušálních záloh v letech 2021 a 2022. V neposlední řadě jsou uvedeny výhody a nevýhody této metody výpočtu, je srovnána paušální daň s již zrušenou možností stanovení daně paušální částkou a na závěr je celá paušální daň zhodnocena i ve srovnání s běžným režimem výpočtu daně z příjmů fyzických osob.

Praktická část se zabývá analýzou rozdílu mezi běžným a paušálním režimem. Tato analýza je nejprve provedena na 4 případových studiích, ve kterých je vypočtena daň z příjmů a pojistné na zdravotní a sociální pojištění v běžném režimu jak za rok 2021, tak za rok 2022 a následně jsou tyto výpočty srovnávány s příslušnou paušální částkou daného roku. V druhé části je analýza provedena na vybrané fyzické osobě. Praktická část je zakončena doporučením pro vybranou fyzickou osobu.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cílem této práce je na základě analýzy paušálního a běžného režimu daně z příjmů doporučení nebo naopak vyvrácení využití paušálního režimu u poplatníků. Téma paušální daně jsem zvolila z důvodu toho, že se jedná o poměrně novou problematiku, která je pro mě zajímavá.

V teoretické části je provedena rešerše na základě dostupných informací o dani z příjmů fyzických osob, které jsou nutné ke správnému popsání problematiky daně z příjmů fyzických osob, především pak režimu paušálního.

V praktické části je provedena nejprve analýza vybraných dvou režimů daně z příjmů fyzických osob. Analýza je provedena v případových studiích na základě údajů, které sice nemají reálný základ, jsou ale vybrány tak, aby podávaly co nejobjektivnější a nejreálnější obraz a byla tak analýza využitelná pro co největší rozpětí poplatníků daně z příjmů. Analýza běžného a paušálního režimu je následně provedena i na vybrané fyzické osobě. Pro definování vybrané fyzické osoby byla využita metoda modelování, jelikož údaje o této osobě byly vytvořeny přímo pro tuto práci, tzn., že nemají reálný základ.

Na základě výsledků analýz je provedena komparace jednotlivých částek odvodů na daň z příjmů a na sociální a zdravotní pojištění v obou režimech. Následně je porovnána celková hodnota odvodů obou režimů v daném roce. Porovnání jednotlivých hodnot je pro každou analýzu provedeno zvlášť.

Závěr obou hlavních kapitol praktické části je tvořen syntézou. Jak v případových studiích, tak u vybrané fyzické osoby jsou v rámci kapitoly shrnutí navrhnutý doporučení na základě získaných poznatků v rámci analýzy a komparace.

I. TEORETICKÁ ČÁST

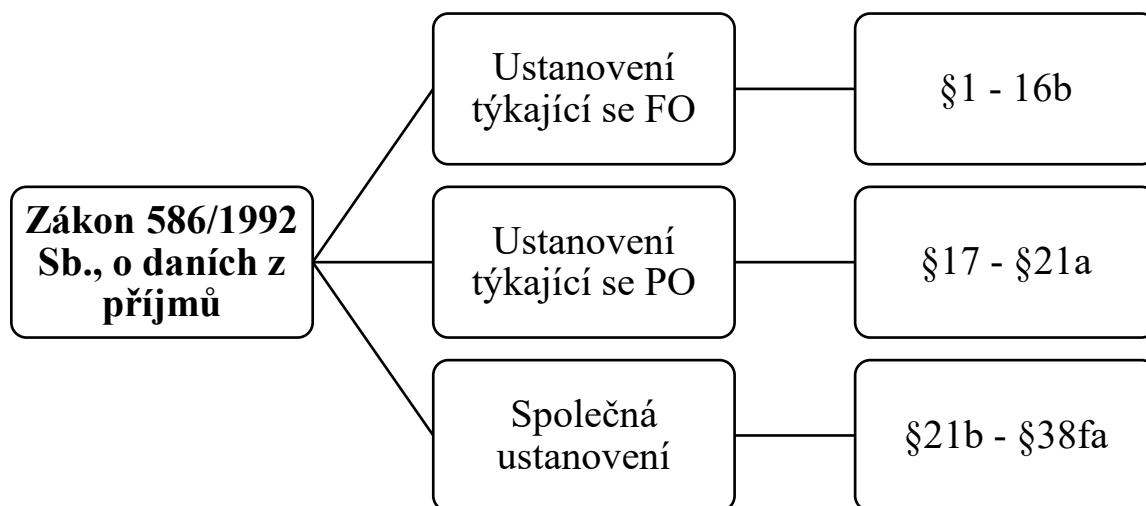
1 SYSTÉM DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB V ČESKÉ REPUBLICE

Systém daně z příjmů fyzických osob v ČR zahrnuje vedle právní úpravy daně z příjmů v ČR, také daňovou politiku ČR a rozlišení všech daňových režimů. Daňové režimy jsou provázány celou bakalářskou prací. Vedle definování paušální daně (paušálního režimu), je tato práce věnována i analýze rozdílu mezi tzv. běžným a paušálním režimem.

1.1 Právní úprava daně z příjmů fyzických osob v České republice

Daňové právo, které se jinak nazývá právem berním, spadá do oblasti veřejného práva a tvoří v podstatě základ práva finančního. Je možné říci, že daňové právo reguluje společenské vztahy, jejichž objektem jsou daně. Daňové právo je dle Novákové a Králové (2021, s. 1) postaveno na principu auto aplikace a na důvěře státu v daňové subjekty, že daň samy správně vypočítají, přiznají ji a zaplatí.

Podle Vančurové a Boňka (2011, str. 20) většina oborů práva zahrnuje jak předpisy hmotné, tak i předpisy procesní a jinak tomu není ani v oblasti daňového práva. Mezi hmotné předpisy můžeme zařadit právě zákon číslo 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen ZDP), který se vztahuje přímo na daň z příjmů jak fyzických, tak právnických osob. ZDP je rozdělen do několika částí, např. ustanovení týkající se zdanění fyzických osob, ustanovení týkající se zdanění právnických osob nebo společná ustanovení. Toto rozdělení je také graficky a podrobněji přiblíženo v obrázku č. 1. Další části se pak týkají přechodných ustanovení, registrace nebo zvláštních ustanovení pro vybírání daně (Zákon č. 586/1992 Sb.; Vančurová a Boněk, 2011).

Obrázek 1 Rozdělení zákona o dani z příjmů (vlastní zpracování)

Problematikou klíčovou pro tuto práci se především zabývají ustanovení týkající se zdanění fyzických osob a společná ustanovení. V první polovině ustanoveních, které se týkají zdanění FO, jsou uvedeny veškeré důležité pojmy týkající se daně z příjmů fyzických osob, a dále jsou definovány veškeré příjmy podléhající tomuto zdanění, včetně osvobozených příjmů, odečitatelných položek od základu daně atd. Ve společných ustanoveních jsou uvedeny především veškeré informace o slevách na dani a daňových zvýhodněních (Zákon č. 586/1992 Sb.).

Daň z příjmů je také upravena daňovým řádem – zákon č. 280/2009 Sb., který v tomto případě představuje právě předpis procesní. Důležitým faktem je, že pokud jiný zákon upravuje určitou oblast správy daní jinak než daňový řád, má tato zvláštní úprava vždy přednost (Vančurová a Boněk, 2011).

1.2 Daňová politika ČR

Daňová politika dané země je důležitým praktickým nástrojem fiskální politiky státu. Nástroje fiskální politiky jsou nejčastěji děleny podle nezávislosti na jejich efektu v ekonomice jako takové, na automatické stabilizátory a na diskreční opatření. Typickým příkladem automatického stabilizátoru je progresivní daň z příjmů. Daně se dále řadí do tzv. nepřímých nástrojů celého ekonomického systému (Široký, Střílková a Krajňák, 2016, s. 14).

1.2.1 Daňové režimy v ČR

Ze zákona je daň z příjmů dělena na dva typy – daň z příjmů právnických osob a daň z příjmů fyzických osob. Pro pochopení problematiky paušální daně je důležitá znalost daně z příjmů fyzických osob, jelikož paušální daň se vztahuje pouze na osoby fyzické, respektive na OSVČ – osoby samostatně výdělečně činné.

Legislativa České republiky povoluje tři režimy výpočtu daně z příjmů fyzických osob – běžný režim, paušální režim a režim zvláštní sazby daně. Všechny tyto tři režimy mají stejný cíl – stanovit daňovou povinnost fyzickým osobám. Každý režim výpočtu je odlišný, nejvíce právě režim paušální (Vančurová, Láchová a Zídková, 2020).

V běžném režimu jsou fyzické osoby ze zákona povinně. Režim zvláštní sazby daně, jinak také označovaný jako režim srážkové daně, se používá místo běžného režimu pouze ve specifických případech, a ne vždy na všechny příjmy. To znamená, že velmi často je poplatník jak v běžném režimu, tak zároveň i v režimu zvláštní sazby daně. Příjmy, které

jsou zdaňovány srážkovou daní, jsou v rámci běžného režimu od daně tzv. osvobozeny. Paušální režim je na rozdíl od dvou předešlých dobrovolný a osoba do něj může vstoupit, pokud si je jistá, že splňuje podmínky vstupu a vyplatí se jí to (Vančurová, Láchová a Zídková, 2020).

2 CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH POJMŮ

K pochopení celé problematiky paušální daně je potřeba mimo jiné znalost klíčových pojmů vztahujících se obecně k tématu daně z příjmů fyzických osob. Na úplném začátku považuji za důležité definovat daň jako takovou. Definice daně existuje několik a všechny si jsou velmi podobné. Daň je obecně definována jako povinná, zákonem předem stanovená částka, která je neúčelová, neekvivalentní a nenávratná a plyne do veřejného rozpočtu (Široký, 2016, s. 11; Vančurová, Láchová a Zídková, 2020, s. 9).

Kubátová (2018, s. 15) k již zmíněné definici dodává ještě, že daň se buďto pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každoročně), anebo je nepravidelná a platí se pouze za určitých okolností. Pro paušální daň platí, že je placena pravidelně – každý měsíc.

2.1 Sazba daně

První pojem vztahující se k zdanění příjmů fyzických osob je sazba daně. Sazby daně jsou důležité především pro běžný režim a režim zvláštní sazby daně, jelikož paušální režim daňové sazby vůbec nevyužívá. Příjmy fyzických osob jsou ze zákona zdaňovány dvěma sazbami – 15 % a 23 % sazbou. Obě sazby jsou tzv. sazbami běžnými, i přes to mají obě tyto sazby jiné podmínky pro jejich využití.

Základní 15 % sazbou se daní ty příjmy fyzických osob, které nepřesahují 48 – násobek průměrné mzdy. Existence 23 % sazby je poměrně novou záležitostí. V roce 2021 totiž došlo k několika významným novelizacím ZDP. Jednou z nich je zrušení solidární daně, která činila 7 % a její nahrazení 23 % sazbou. Novou 23 % sazbou se daní ta část celkového základu daně poplatníka, která přesahuje 48 – násobek průměrné mzdy (Zákon č. 586/1992 Sb.).

Původní 7 % procentní sazba se vztahovala pouze na příjmy ze závislé a samostatné činnosti. Pokud součet dílčích základů daně z těchto dvou činností přesahoval 48 – násobek průměrné mzdy, pak se touto sazbou navíc danil rozdíl mezi tímto součtem a 48 – násobkem průměrné mzdy. To znamená, že příjmy převyšující 48 – násobek průměrné mzdy nejen, že byly zdaněny základní 15 % sazbou, ale zároveň se ještě musely zdanit sazbou solidární daně. Příjmy do 48 – násobku průměrné mzdy se danily základní 15 % sazbou (Vančurová, Láchová a Zídková, 2020, s. 227).

2.2 Poplatník

Poplatníkem daně z příjmů fyzických osob jsou všechny fyzické osoby, které jsou daňovými rezidenty České republiky anebo nerezidenty (Zákon č. 586/1992 Sb.).

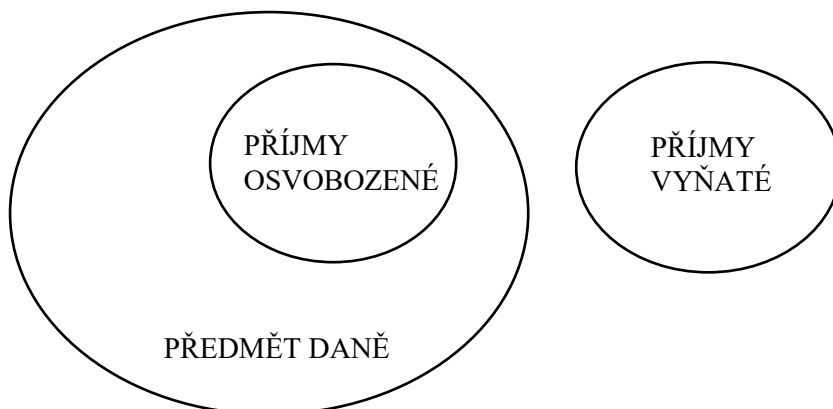
Daňovými rezidenty jsou osoby, které mají na území České republiky trvalé bydliště nebo jsou to osoby, které na území ČR v jednom kalendářním roce pobývaly alespoň 183 dní, tzn., že se zde obvykle zdržovaly. Dle Alvarada (2020, s. 277) daňoví rezidenti jsou subjekty, které zdaňují své celosvětové příjmy, ať už je obdržely v peněžní nebo nepeněžní formě. Všechny ostatní osoby, které nesplňují tyto kritéria, jsou **daňovými nerezidenty**. U daňových nerezidentů se jejich daňová povinnost vztahuje pouze na příjmy plynoucí z území České republiky (Zákon č. 586/1992 Sb.).

Za daňového rezidenta je považována i osoba, o které to tak stanoví mezinárodní smlouva o zamezení dvojího zdanění. Pokud se osoby na území České republiky zdržují pouze za účelem studia či léčení, jedná se vždy o daňové nerezidenty (Nováková a Králová, 2021, s. 19).

2.3 Předmět daně

Obecně jsou předmětem daně veškeré peněžní i nepeněžní příjmy (oceňovány podle zákona o oceňování) a příjmy dosažené směnou. Příjmy jsou obecně chápány jako vše, čím dochází k zvýšení majetku poplatníka (Macháček, 2021). Konkrétním předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou pak příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy.

Pojem předmět daně se vztahuje ke dvěma dalším velmi důležitým pojmům, které bývají často zaměňovány, a to **osvobození a vynětí** z předmětu daně. Rozdíl mezi těmito dvěma pojmy je velmi jednoduchý. Příjmy, které jsou vyňaté z předmětu daně, do předmětu daně nikdy nespádaly a jsou uvedeny úplně mimo něj. Na druhé straně příjmy osvobozené jsou příjmy, které do předmětu daně spadají, ale z různých důvodů a zákonem stanovených podmínek jsou od daně osvobozeny. Jednoduše tuto situaci graficky znázorňuje obrázek č. 2 (Vančurová, Láchová a Zídková, 2020).

Obrázek 2 Grafické znázornění rozdílu mezi vyňatými a osvobozenými příjmy (vlastní zpracování)

Osvobozených příjmů je celá řada. Mezi nejčastěji se vyskytované patří např. důchody, náhrady škody a některá pojistná plnění, příjmy z prodeje majetku při splnění určitých podmínek anebo některé bezúplatné příjmy (Vančurová, Láchová a Zídková, 2020).

Příjmy vyňaté z předmětu daně jsou nejčastěji podle Vančurové, Láchové a Zídkové (2020, s. 163) přijaté úvěrové finanční nástroje nebo cestovní náhrady do zákonných limitů vztahující se k příjmům ze závislé činnosti.

2.4 Základ daně

Obecně se základem daně rozumí částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi z jeho činnosti v daném zdaňovacím období převyšují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud není stanoveno jinak. Do základu daně nezahrnujeme ani příjmy osvobozené, ani příjmy vyňaté (Zákon č. 586/1992 Sb.).

Macháček (2021, s. 40) pak uvádí definici základu daně tak, že základem daně se rozumí podle § 5 odst. 1 ZDP částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Celkový základ daně z příjmů fyzických osob je obvykle tvořen tzv. dílčími základy daně, které představují základy daně z jednotlivých druhů příjmů. Dílčí základy daně jsou využívány proto, že příjmů podléhajících dani u fyzických osob je mnoho a každá kategorie těchto příjmů je upravena zvlášť v samostatném paragrafu a některé podmínky mohou být pro daný druh příjmu specifické (Vančurová, Láchová a Zídková, 2020).

Pro stanovení paušální daně je i znalost stanovení základu daně velmi důležitá. Paušální daň sice přímo se základem daně nepracuje, ale jelikož paušální režim je dobrovolný, je potřeba

si před vstupem do tohoto režimu porovnat všechny možnosti. Respektive umět stanovit nebo znát výslednou daň běžného režimu, pro jejíž výpočet je základ daně naopak klíčový.

2.4.1 Daňová ztráta

Daňová ztráta je specifickým případem daňového základu. Vznik daňové ztráty je zapříčiněn převýšením výdajů nad příjmy. I záporný daňový základ je poplatník povinen vykázat v daňovém přiznání.

Vyměřenou daňovou ztrátu si poplatník ponechá pro následující zdaňovací období, ve kterých o tuto ztrátu může snížit součet dílčích základů daně z příjmů dle § 7–10 ZDP. Poplatník nikdy nesmí o tuto ztrátu snížit dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti (Vančurová, Láchová a Zídková, 2020, s. 169).

Pokud by se celkový základ daně pohyboval v záporných hodnotách, tak fyzická osoba podává daňové přiznání vždy, i když nepřekročila zákonnou hranici roční výše příjmů 15 000 Kč pro podání daňového přiznání.

Dosaženou daňovou ztrátu lze uplatnit v období, ve kterém vznikla anebo v obdobích následujících. Ztráta nemusí být uplatněna jako odpočet od základu daně v celkové výši najednou, ale může být uplatňována po částech (Macháček, 2019, s. 154).

2.5 Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím se rozumí časový interval, za který se stanoví základ daně a následně se daň odvede. Dle § 16b ZDP se za zdaňovací období u fyzických osob považuje kalendářní rok – tedy od 1. ledna do 31. prosince (Zákon č. 586/1992 Sb.).

2.6 Odpočty od základu daně

Odpočty jsou položky, které snižují základ daně. Tyto položky jsou součástí základu daně, ale následně je možné je od něj odečíst.

Macháček (2021, s. 93) tyto odpočty dělí do dvou skupin:

- odpočty, které nelze uplatnit v následujících zdaňovacích obdobích (např. odpočet úhrady za zkoušky), zákonem také nazývané jako nezdánitelné části základu daně,
- odpočty, které lze uplatnit v následujících zdaňovacích obdobích (např. odpočet daňové ztráty).

Nezdanitelnými částmi základu daně jsou úroky z hypotečních úvěrů, bezúplatná plnění na veřejně prospěšné účely (dary), příspěvky na penzijní připojištění, penzijní pojištění nebo doplňkové penzijní spoření, zaplacené členské příspěvky člena odborové organizace, úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání a pojistné na soukromé životní pojištění. U každého odpočtu jsou v zákoně uvedeny jednotlivé podmínky, které musí být splněny, aby mohly být nezdanitelné položky uplatněny (Vančurová, Láchová a Zídková, 2020).

2.7 Slevy na dani

Zákon o daních z příjmů umožňuje fyzické osobě uplatnit slevy na dani, pomocí kterých si snižuje vypočtenou daň. OSVČ uplatňuje slevy na dani za celý rok v rámci daňového přiznání, zaměstnanec může uplatnit slevy na dani každý měsíc v poměru 1/12 z celkové částky za předpokladu, že má podepsané prohlášení k dani u svého zaměstnavatele (Hnátek, 2022). Dle Vančurové, Zídkové a Láchové (2020, s. 220-221) slevy na dani nahradily dříve používané standardní odpočty. I v současné době dělíme slevy na standardní a nestandardní.

Mezi standardní slevy patří např. základní sleva pro fyzickou osobu tzv. sleva na poplatníka, na kterou má nárok každý poplatník, a to vždy v plné výši. Sleva na poplatníka se i v letošním roce navýšila, z původních 27 840 Kč na 30 840 Kč. Dalšími standardními slevami jsou sleva na invaliditu, sleva pro držitele průkazu ZTP/P, sleva na manžela/manželku nebo sleva na studenta. Nejsou-li podmínky pro uplatnění těchto standardních slev splněny po celé zdaňovací období, pak se započítá jedna dvanáctina slevy za každý měsíc, ve kterém podmínky pro uplatnění byly splněny k jeho počátku (Vančurová, Láchová a Zídková, 2020).

Fyzická osoba, pokud je zaměstnavatelem může kromě slev výše zmíněných uplatnit i slevy pro zaměstnavatele. Slevou pro zaměstnavatele se rozumí sleva při splnění podmínky zaměstnání osob s určitým stupněm postižení. Tato sleva se uplatňuje ve dvou výších a závisí na stupni postižení zaměstnance. Tato sleva je jedinou slevou, kterou mohou uplatnit také právnické osoby. V tabulce č. 1 jsou znázorněny jednotlivé výše slev na dani, které mohou fyzické osoby uplatnit (Zákon č. 586/1992 Sb.).

Tabulka 1 Přehled jednotlivých ročních výší slev na dani u FO (Zákon č. 586/1992 Sb.)

Sleva na poplatníka	30 840 Kč
Sleva na manželku	24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč

Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva pro držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Sleva na studenta	4 020 Kč
Sleva za umístění dítěte	Ve výši prokázaných výdajů vynaložených za umístění vyživovaného dítěte v předškolním zařízení, maximálně do výše minimální mzdy, která je pro rok 2022 stanovena na 16 200 Kč.
Sleva na evidenci tržeb	5 000 Kč; sleva činí nejvýše částku ve výši kladného rozdílu mezi 15 % dílčího základu daně ze samostatné činnosti a základní slevy na poplatníka
Sleva za zaměstnání zaměstnance se zdravotním postižením	18 000 Kč za každého takového zaměstnance
Sleva za zaměstnání zaměstnance s těžším zdravotním postižením	60 000 Kč za každého takového zaměstnance

2.8 Daňové zvýhodnění

Daňové zvýhodnění je velmi často chybně nazýváno jako sleva a je mezi slevy chybně zařazováno. Slevy na dani se od vypočtené daně odečítají dříve než daňové zvýhodnění a po odečtení všech slev, na které má poplatník nárok, může být výsledná daň nulová. Daňové zvýhodnění se odečítá následně a výsledná daň se po odečtení všech zvýhodnění může dostat do záporných hodnot a může vzniknout tzv. **daňový bonus**. Hlavní rozdíl mezi těmito dvěma pojmy a důvod toho, proč by se především neměly zaměňovat je ten, že po odečtení veškerých slev nemůže jít daň do mínusu, může být minimálně nulová, kdežto po odečtení všech daňových zvýhodnění daň být záporná může.

Dle Hnátky (2022, s. 19) se daňové zvýhodnění na nezletilé dítě uplatní bez ohledu na jeho vlastní příjem do doby, než dítě dosáhne zletilosti, popřípadě do doby, než dostuduje. Podmínkou je pouze skutečnost, že dítě žije s poplatníkem v domácnosti, respektive je jeho vyživovaným dítětem.

Poplatníkovi, který vyživuje dítě jen po část zdaňovacího období, lze daňové zvýhodnění poskytnout ve výši odpovídající 1/12 za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly

splněny podmínky pro jeho uplatnění. Pokud je dítě držitelem průkazu ZTP/P, zvýhodnění se zdvojnásobuje.

Daňové zvýhodnění lze uplatnit již v měsíci, ve kterém:

- se dítě narodilo,
- začíná soustavná příprava dítěte na budoucí povolání,
- bylo dítě osvojeno nebo převzato do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu (Macháček, 2019, s. 90).

V tabulce č. 2 jsou zobrazeny roční hodnoty daňových zvýhodnění na vyživované děti platné v roce 2022.

Tabulka 2 Přehled ročních hodnot daňových zvýhodnění (Zákon č. 586/1992 Sb.)

na 1. dítě	15 204 Kč
na 2. dítě	22 320 Kč
na 3. a každé další dítě	27 840 Kč

3 BĚŽNÝ REŽIM VÝPOČTU DANĚ

Možnosti uplatnění výpočtu daně z příjmů fyzických osob jsou tři – běžný režim, paušální režim a režim zvláštní sazby daně. Režim zvláštní sazby daně spočívá ve sražení 15 % daně přímo u zdroje při výplatě. Proto je také jinak nazývána jako daň srážková. **U běžného režimu** se daňová povinnost stanovuje ze základu daně zjištěného při splnění veškerých zákonných požadavků a podmínek, u fyzických osob vycházíme ze skutečně obdržených příjmů a skutečně vynaložených výdajů za zdaňovací období (Zákon č. 586/1992 Sb.).

Tato kapitola bude věnována podrobnějšímu popisu běžného režimu stanovení daně, jelikož před vstupem do paušálního režimu je potřeba kromě zjištění, že osoba splňuje podmínky pro vstup, také zjištění, zda je přechod z běžného do paušálního režimu pro osobu výhodný. K tomuto zjištění se dojde tak, že se porovná odvodová povinnost běžného a paušálního režimu. Toto porovnání je důležitou součástí i praktické části této práce.

3.1 Stanovení základu daně

Pro stanovení základu daně v běžném režimu je nutná podrobná evidence příjmů a výdajů, např. daňová evidence, jelikož základ daně u fyzických osob vychází ze skutečně přijatých příjmů, snížených o příjmy osvobozené a o příjmy zdaňované zvláštní sazbou daně, a ze skutečně vynaložených výdajů. U fyzických osob rozlišujeme několik druhů příjmů, které jsou samostatně upraveny jiným paragrafem v zákoně. Každý tento druh příjmu představuje tzv. dílčí základ daně. Celkový základ daně je potom součtem jednotlivých dílčích základů (Hnátek, 2021).

3.1.1 Druhy příjmů

U fyzických osob rozlišujeme dle ZDP pět druhů zdanitelných příjmů. Příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy. Rozlišení druhů příjmů je důležité z důvodu správného určení základu daně v běžném režimu. Rozdělení příjmů je ale důležité i z hlediska paušální daně z důvodu toho, že osoba pro uplatnění paušální daně může vykazovat pouze příjmy ze samostatné činnosti.

Příjmy ze závislé činnosti neboli zaměstnanecké příjmy jsou upraveny v § 6 ZDP. Mezi tyto příjmy patří příjmy z pracovněprávního vztahu, příjmy jednatelů a společníků s.r.o., odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob. Tyto příjmy bývají běžně označovány jako mzda a daň z nich jako daň ze mzdy. Daň z tohoto příjmu vyměřuje a odvádí za zaměstnance příslušnému správci daně zaměstnavatel zálohově každý měsíc.

Záloha na daň ze mzdy se vyměřuje vždy, bez ohledu na výši měsíčního příjmu. Záloha se však po uplatnění slev na dani může zcela anulovat a díky daňovým zvýhodněním může zaměstnanec dosáhnout i daňového bonusu (Hnátek, 2021; Zákon č. 586/1992 Sb.).

Příjmy ze samostatné činnosti vymezuje § 7 ZDP. Zdanění v této činnosti mohou vykazovat určitá specifika. Mezi tyto specifika patří:

- stanovení daně paušální částkou,
- rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osoby,
- možnost uplatnění výdajů v procentech z příjmů dle druhů činnosti; čtyři procentní sazby – 80, 60, 40 a 30 %,
- příjmy autorů – pokud úhrn těchto příjmů nepřesáhne 10 000 Kč za zdaňovací období u téhož plátce, tak se tyto příjmy zdaňují tzv. zvláštní sazbou daně (Zákon č. 586/1992 Sb.).

Za příjmy ze samostatné činnosti se považují příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy ze živnostenského podnikání, příjmy z jiného podnikání, které není živností, jelikož se činnost vykonává na základě zvláštního právního předpisu – např. daňoví poradci, auditoři nebo lékaři, a v neposlední řadě se jedná o podíly na zisku společníků veřejných obchodních společností a komplementářů v komanditní společnosti. Mezi méně frekventované příjmy, které však za určitých okolností též patří do této skupiny příjmů, jsou řazeny příjmy z nájmu majetku, který je registrován jako majetek obchodní – tzn., že je to majetek využívaný k samostatné činnosti, příjmy z výkonu nezávislého povolání – např. architekti a také sem řadíme příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných práv autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem – např. příjmy herců a zpěváků (Dvořáková, Pitterling a Skalická, 2019, s. 65-67).

Příjmy z kapitálového majetku jsou v zákoně o dani z příjmů vymezeny v § 8. Jedná se především o příjmy z držby finančního majetku a v podstatě proti těmto příjmům nejsou uplatňovány žádné výdaje. Tyto příjmy se zdaňují buď to v rámci dílčího základu daně anebo zvláštní sazbou daně. Pro určení základu daně v běžném režimu je klíčová znalost kapitálových příjmů, které spadají do dílčího základu daně.

Těmito příjmy jsou:

- úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a zápůjček,

- úroky z prodlení a poplatky z prodlení,
- úroky z vkladů na účtech, které jsou podle podmínek banky určeny k podnikání,
- úrokové a jiné výnosy z držby směnek (diskont) (Dvořáková, Pitterling a Skalická, 2019, s. 75).

Příjmy z nájmu jsou upraveny v § 9 ZDP. Příjmy z nájmu plynou z pronájmu movitých i nemovitých věcí. Příjem plynoucí z nájmu nemovitých věcí bude zdaňován v rámci dílčího základu daně z § 9 vždy, i když se jedná jen o příležitostní nájem. Příjmy z nájmu movitých věcí se do dílčího základu daně z § 9 zahrnou v případě, kdy se jedná o pravidelný nájem této movité věci. Pokud by se jednalo pouze o nájem příležitostný, pak by se příjem zdaňoval v rámci ostatních příjmů (Zákon č. 586/1992 Sb.).

Stejně jako u samostatné činnosti, i u příjmů z nájmu lze využít výdaje stanovené procentem z příjmů, a to ve výši 30 %. Paušální výdaje mohou být však dle Dvořákové (2019, s. 76) uplatněné pouze do výše 600 000 Kč.

Ostatní příjmy jsou vymezeny v § 10 ZDP. Dle Vančurové (2021, s. 104) v rámci dílčího základu daně jsou pravidla pro uplatnění výdajů velmi přísná a málo propracovaná. Existuje zde celá řada příjmů, které do tohoto paragrafu spadají a pro každý příjem nebo skupinu příjmů platí různé podmínky, ať už pro uplatnění výdajů, nebo pro osvobození těchto příjmů od daně.

3.2 Paušální výdaje

Fyzické osoby mohou pro stanovení základu daně ze samostatné činnosti využít buď výdaje skutečné (prokazatelně vynaložené), jejichž využití je podmíněné nutností vést podrobnou evidenci veškerých výdajů, anebo výdaje paušální.

Paušální výdaje (PV) mohou být uplatněny ve čtyřech výších:

- **80 %** z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů ze živnostenského podnikání řemeslného, nejvýše do částky 1 600 000 Kč,
- **60 %** z příjmů ze živnostenského podnikání, nejvýše do částky 1 200 000 Kč,
- **30 %** z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku, nejvýše do částky 600 000 Kč,

- 40 % z jiných příjmů ze samostatné činnosti, s výjimkou příjmů autora a podílu na zisku společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti, nejvýše do částky 800 000 Kč (Zákon č. 586/1992 Sb.).

3.3 Schéma výpočtu daně z příjmů fyzických osob v běžném režimu

Výpočet daně z příjmů fyzické osoby v běžném režimu je poměrně složitý proces. Existuje proto pevně dané schéma výpočtu daně, které je zobrazeno v tabulce č. 3.

Tabulka 3 Schéma výpočtu daně z příjmů FO (vlastní zpracování)

Základ daně = DDZ § 6 + DDZ § 7 + DDZ § 8 + DDZ § 9 + DDZ § 10	
-	Odčitatelné položky od základu daně a nezdanitelné části základu daně
=	Upravený základ daně zaokrouhlený na stovky dolů
*	Sazba daně 15 %, popřípadě 23 %
=	Daň před úpravami
-	Slevy na dani
=	Daň po slevách
-	Daňové zvýhodnění
=	Výsledná daňová povinnost, popřípadě daňový bonus

Prvním krokem je zjištění jednotlivých dílčích základů daně z každé činnosti, kterou fyzická osoba eviduje. Následně se sečtou všechny dílčí základy daně fyzické osoby, tím dojde ke zjištění základu daně celkového. Od celkového základu daně lze odečíst tzv. odčitatelné položky od základu daně a nezdanitelné části základu daně. Po odečtení odčitatelných položek, popřípadě nezdanitelných částí základu daně, dojde k zjištění tzv. upraveného základu daně (pokud osoba nemá odpočty, upravený základ daně nevzniká). Upravený základ daně, popřípadě jen základ daně, je nutné zaokrouhlit na stovky dolů. Ze zaokrouhleného základu daně dochází k výpočtu 15 % daně z příjmů, případné zdanění části základu daně převyšující 48 – násobek průměrné mzdy 23 % sazbou. Od vypočtené daně se odečtou veškeré slevy, na které má fyzická osoba nárok a zjistí se daň po slevách. Od daně po slevách se následně ještě odečítá daňové zvýhodnění na děti, po jehož odečtení vzniká výsledná daňová povinnost. Výsledná daňová povinnost může mít i podobu daňového

bonusu. Posledním krokem je odečtení zaplacených záloh na dani (osoba je povinna platit zálohy, pokud její poslední známá daňová povinnost přesáhla hranici 30 000 Kč a zálohy platí čtvrtletně či pololetně v závislosti na výši daňové povinnosti (Zákon č. 586/1992 Sb.)) a zjištění tzv. doplatku nebo přeplatku na dani.

4 ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ

Ať už v rámci běžného režimu, tak i v rámci režimu paušálního jsou odváděny zálohy na sociální i zdravotní pojištění. V běžném režimu se výše záloh a pojistného odvíjí od dosaženého základu daně. V paušálním režimu jsou zálohy pevně stanovené v předem určené výši. To znamená, že všichni poplatníci v paušálním režimu mají stejné pojistné jak na sociálním, tak na zdravotním pojištění.

4.1 Rozlišení pojmů hlavní a vedlejší činnost

Pro problematiku sociálního a zdravotního pojištění u OSVČ je klíčové rozlišení hlavní a vedlejší činnosti, jelikož se v závislosti na této skutečnosti liší jednotlivé podmínky a klíčové částky pojištění. Toto rozlišení se ovšem vztahuje pouze k režimu běžnému, nikoliv k režimu paušálnímu.

Rozlišení spočívá v následujících skutečnostech. Pokud fyzická osoba není nikde zaměstnána a vykonává samostatnou činnost, jedná se o její hlavní činnost. Pokud je fyzická osoba zaměstnána a eviduje tedy příjmy ze závislé činnosti, a zároveň vykonává samostatnou činnost, je samostatná činnost její vedlejší činností. To neplatí v případě, kdy fyzická osoba je zaměstnána na tzv. dohodu, tedy eviduje příjmy zdaňované srážkovou daní.

Osoby, které jsou v režimu paušálním, evidují pouze příjmy z § 7 ZDP – tzv. samostatná činnost a dále příjmy, které podléhají 15 % srážkové dani. Znamená to tedy, že osoby, které vstupují do paušálního režimu, vykonávají samostatnou činnost jako činnost hlavní (Hnátek, 2022, s. 75).

4.2 Sociální pojištění

Pojistné na sociální zabezpečení zahrnuje pojistné na důchodové pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na nemocenské pojištění, které je u osob samostatně výdělečně činných dobrovolné. Sociální pojištění je upraveno zákonem č. 589/1992 Sb.

Na sociálním pojištění jsou účastni zaměstnanci, OSVČ a dobrovolní plátcí. Na rozdíl od zdravotního pojištění, je jedinou podmínkou pro účast v systému zdanitelný příjem z území ČR (Ptáčková – Mísařová a Otavová, 2018, s. 21).

Vzhledem k tomu, že paušální daň se týká především osob samostatně výdělečně činných, bude se tato a následující kapitola zabývat podrobněji pouze takovou částí problematiky, která se přímo vztahuje k OSVČ.

4.2.1 Sociální pojištění u OSVČ

Roční vyměřovací základ činí 50 % daňového základu za celý kalendářní rok. Pokud má osoba více druhů příjmů, pak se základem daně pro výpočet sociálního pojištění rozumí dílčí základ daně ze samostatné činnosti. Pro osoby, které nemají povinnost podávat daňové přiznání, je vyměřovací základ stanoven jako 50 % z příjmů po odpočtu výdajů (Zákon č. 589/1992 Sb.).

OSVČ, které vykonávají svou samostatnou činnost jako činnost hlavní, jsou účastny na důchodovém pojištění vždy, bez ohledu na výši příjmů. Osoby, které samostatnou činnost vykonávají jako svou činnost vedlejší, se řídí tzv. rozhodnou částkou. Rozhodná částka je částka, která představuje minimální hranici příjmů pro povinnou účast na důchodovém pojištění. V roce 2022 činí tato částka 93 387 Kč (Povinná účast na pojištění, © 2022).

Minimální vyměřovací základ se u OSVČ stanoví jako součin minimálního měsíčního vyměřovacího základu a počtu kalendářních měsíců výkonu hlavní, popřípadě vedlejší samostatně výdělečné činnosti. Do celkového počtu měsíců se nezahrnují měsíce, ve kterých OSVČ měla po celý měsíc nárok na nemocenskou, dlouhodobé ošetrovné nebo peněžitou pomoc v mateřství. V tabulce č. 4 jsou uvedeny přesné částky minimálních vyměřovacích základů pro rok 2022 (Stanovení výše pojistného, © 2022).

Tabulka 4 Minimální vyměřovací základy pro sociální pojištění pro rok 2022 (vlastní zpracování)

Minimální VZ	Hlavní činnost	Vedlejší činnost
Měsíční	9 728 Kč	3 892 Kč
Roční	116 736 Kč	46 704 Kč

Maximální vyměřovací základ je u OSVČ pro rok 2022 stanoven v částce 1 867 728 Kč (Stanovení výše pojistného, © 2022).

Sazba pro sociální pojištění je pro OSVČ stanovena v celkové výši 29,2 % z vyměřovacího základu, z toho 28 % činí příspěvek na důchodové pojištění a 1,2 % příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Dále se OSVČ může dobrovolně účastnit na nemocenském pojištění. Sazba pro nemocenské pojištění činí 2,1 % ze stanoveného vyměřovacího základu. Vypočtená částka se zaokrouhluje na celé koruny nahoru (Zákon č. 589/1992 Sb.).

4.3 Zdravotní pojištění

Veřejné zdravotní pojištění je zákonné pojištění, které je upraveno zákonem č. 48/1997 Sb. a zákonem č. 592/1992 Sb. v platném znění. Plátcí pojistného zdravotního pojištění jsou pojištěnci, zaměstnavatelé, stát a OBZP. Pojištěnci jsou osoby, které mají trvalý pobyt na území České republiky nebo nemají trvalý pobyt na území České republiky, ale jsou např.:

- zaměstnanci zaměstnavatele, jehož sídlo nebo trvalý pobyt je na území ČR,
- osobami, kterým bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR za účelem vědeckého výzkumu,
- osobami, kterým byl poskytnut azyl na území ČR,
- osobami, kterým byla udělena doplňková ochrana na území ČR a další (Zákon č. 48/1997 Sb.; Ptáčková – Mísařová, Otavová, 2018).

4.3.1 Zdravotní pojištění u OSVČ

Vyměřovací základ pro OSVČ prošel též před letošním rokem změnou. Před rokem 2021 byl vyměřovací základ stanoven jako 50 % příjmů ze samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, nyní je vyměřovacím základem osob samostatně výdělečně činných 50 % daňového základu – tedy dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti, které jsou nebo by byly, pokud by podléhaly zdanění v České republice, předmětem daně z příjmů fyzických osob dle ZDP. Sazba zdravotního pojištění činí 13,5 %. Rozhodným obdobím je kalendářní rok (Zákon č. 592/1992 Sb.; Vyměřovací základ, © 2022).

Minimální vyměřovací základ je u osob samostatně výdělečně činných stanoven jako 12 - násobek 50 % průměrné mzdy dosažené v národním hospodářství. Minimální vyměřovací základ se sníží na poměrnou část odpovídající počtu kalendářních měsíců, pokud OSVČ nevykonávala samostatnou činnost po celé rozhodné období, měla nárok na výplatu nemocenského nebo peněžité pomoci v mateřství anebo se stala osobou, za kterou pojistné platí stát. V roce 2022 činí roční minimální vyměřovací základ 233 466 Kč, měsíční pak 19 455,50 Kč (Jaký je minimální vyměřovací základ?, © 2022).

Minimální vyměřovací základ neplatí pro osobu, která je současně zaměstnancem, vykonává SVČ jako vedlejší činnost, a odvádí pojistné z tohoto zaměstnání vypočtené alespoň

z minimálního vyměřovacího základu určeného pro zaměstnance. **Maximální vyměřovací základ** byl zrušen (Jaký je maximální vyměřovací základ?, © 2022).

5 PAUŠÁLNÍ DAŇ

Paušální daň v České republice existuje poměrně dlouho, avšak v roce 2020 prošla významnou novelou, kdy se celá její podstata změnila. Tato novela vyšla v účinnost 1. 1. 2021 a spočívá v tom, že fyzická osoba platí každý měsíc stejnou částku, proto paušální daň, finančnímu úřadu, kdy tato částka obsahuje nejen zálohu na daň, ale i zálohy na sociální a zdravotní pojištění (Hnátek, 2022).

Pokud osoba splňuje veškeré podmínky pro vstup do paušálního režimu, oznámení o vstupu do paušálního režimu může u správce daně podat nejpozději do 10. ledna toho roku, ve kterém do paušálního režimu chce vstoupit. Pro rok 2022 tedy osoby mohly podávat formuláře nejpozději do 10. 1. 2022. Oznámení lze podat elektronicky či v papírové formě na příslušné pobočce správce daně (Hnátek, 2022).

Správce daně o oznámení o vstupu do paušálního režimu nevydává žádné rozhodnutí, osoba vstupuje do paušálního režimu ze zákona na základě splnění podmínek. To znamená, že okamžikem podání oznámení automaticky osoba vstupuje do paušálního režimu (Hnátek, 2022).

Každé oznámení má nějaké své obecné náležitosti. Kromě vyplnění těchto obecných údajů, je poplatník povinen uvést své osobní údaje, včetně kontaktních údajů, údaje o vstupu do paušálního režimu, údaje o jeho důchodovém pojištění a v neposlední řadě údaje o jeho veřejném zdravotním pojištění. Poplatník, který teprve činnost zahajuje, může podat oznámení o vstupu do paušálního režimu spolu s oznámením o zahájení podnikatelské činnosti (Hnátek, 2022).

5.1 Podmínky pro vstup poplatníka do paušálního režimu

Pro vstup do paušálního režimu je potřeba splnit několik podmínek. Mezi zákonem stanovené podmínky patří především skutečnost, že osoba je OSVČ, a nemá příjmy ze samostatné činnosti za jeden rok vyšší než 1 000 000 Kč (Zákon č. 586/1992 Sb.).

Další skutečnosti, které musí být splněny:

- Osoba není plátcem daně z přidané hodnoty a nemá k ní ani registrační povinnost. Tato výjimka se netýká identifikovaných osob.
- Osoba nevykonává funkci společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře v komanditní společnosti.

- Osoba není v insolvenčním řízení.
- Osoba není zaměstnancem, tedy nemá žádné příjmy ze závislé činnosti. Výjimku tvoří příjmy zdaňované srážkovou daní (Hnátek, 2022, s. 75).

„Při splnění uvedených podmínek do paušálního režimu může vstoupit i poplatník s příjmy ze samostatné činnosti, který má zaměstnance a je z toho titulu plátcem daně z příjmů ze závislé činnosti“ (Macháček, 2021, s. 82).

5.2 Struktura příjmů poplatníka v paušálním režimu

Daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období je rovna paušální dani, pokud jsou, kromě již výše zmíněných podmínek, dodrženy tyto následující:

- Příjmy ze samostatné činnosti nepřevyšují 1 000 000 Kč, kromě příjmů osvobozených, příjmů vyňatých z předmětu daně a příjmy zdaňované srážkovou daní.
- Osoba má příjmy od daně osvobozené, příjmy vyňaté z předmětu daně nebo příjmy, které jsou zdaňovány srážkou podle zvláštní sazby daně.
- Osoba má příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu nebo ostatní příjmy (kromě příjmů osvobozených, vyňatých z předmětu daně nebo příjmů zdaňovaných srážkovou daní) a jejichž součet nepřevyšuje 15 000 Kč (Macháček, 2021, s. 85).

5.3 Poplatník v paušálním režimu

Pro poplatníka v paušálním režimu platí nejen obecné podmínky, které definují, kdo je poplatníkem daně z příjmů fyzických osob v České republice, ale platí pro něj i podmínky pro vstup do paušálního režimu a další. Poplatníky v paušálním režimu lze rozdělit do dvou skupin – poplatníci v paušálním režimu při zahájení činnosti a poplatník v paušálním režimu od prvního dne rozhodného zdaňovacího období (Macháček, 2021).

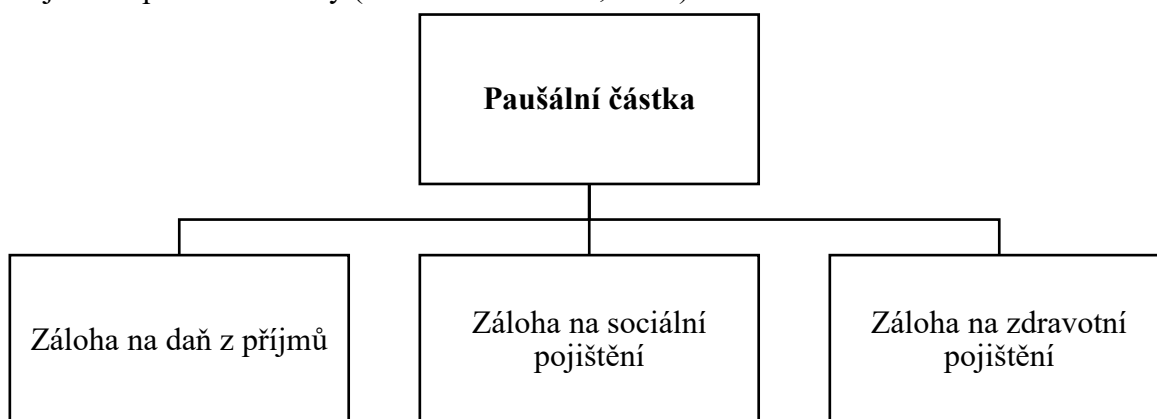
Poplatník v paušálním režimu při zahájení činnosti je osoba, která zahajuje činnost, ze které budou plynout příjmy ze samostatné činnosti. Poplatník je v paušálním režimu od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém tuto činnost zahajuje. **Poplatník v paušálním režimu od prvního dne zdaňovacího období** je osoba, která již samostatnou činnost provozuje a rozhodla se z běžného režimu vstoupit do režimu paušálního. Týká se také osob, které samostatnou činnost zahajují k 1. 1. zdaňovacího období. Poplatník v paušálním

režimu zaniká dobrovolným vystoupením poplatníka z režimu anebo porušením jedné z podmínek pro vstup poplatníka do paušálního režimu (Macháček, 2021).

5.4 Paušální částka

Poplatník, který svou daňovou povinnost stanovuje ze základu daně, má povinnost odvádět správci daně standardní zálohy na daň z příjmů pouze pokud jeho poslední známá daňová povinnost přesáhla 30 000 Kč. Tyto zálohy jsou placeny buď čtvrtletně anebo pololetně. Dále je povinen odvádět zvlášť měsíční zálohy na důchodové pojištění Okresní správě sociálního zabezpečení a zvlášť měsíční zálohy na zdravotní pojištění příslušné zdravotní pojišťovně. Paušální částka obsahuje tyto tři položky dohromady. Poplatník v paušálním režimu tedy v rámci jedné částky zaplatí najednou všechny pro něj povinné odvody. Správce daně následně vybrané prostředky převede na bankovní účty příslušných organizací. Zálohovým obdobím je tedy pro účely paušálního režimu kalendářní měsíc (Macháček, 2021, s. 87).

Zálohy na pojistné na důchodové pojištění a zálohy na pojistné na veřejné zdravotní pojištění se v tomto případě řídí daňovým řádem, nikoli zvláštním předpisem, který je upravuje u poplatníka ve standardním režimu. Zálohy odváděné Okresní správě sociálního zabezpečení jsou tedy odvozeny od minimálního měsíčního vyměřovacího základu – 25 % průměrné mzdy, zvýšeného o 15 %. Zálohy odváděné příslušné zdravotní pojišťovně jsou odvozeny od 1/12 minimálního vyměřovacího základu osoby samostatně výdělečně činné, což je 50% průměrné mzdy (Obecné informace, 2022).

Obrázek 3 Složky paušální částky (vlastní zpracování)

Každá paušální záloha je splatná do 20. dne zálohového období, tedy do 20. dne měsíce, za který je záloha placena. Pokud fyzická osoba zahájí činnosti během kalendářního roku a rozhodne se pro využití paušální daně, první paušální zálohu je poplatník v paušálním režimu povinen odvést do 20. dne následujícího kalendářního měsíce po kalendářním měsíci,

ve kterém byla činnosti zahájena. Pokud tedy osoba zahájí činnost k 1. 3. 2022, zálohu za březen odvede 20. 4. 2022. Je ale důležité vědět, že ke dni 20. 4. 2022 odvede zálohu nejen za březen, ale i za duben (Obecné informace, 2022).

5.4.1 Rozbor paušální částky

Výše paušální zálohy pro rok 2021 činila 5 469 Kč. Z toho 2 393 Kč činila záloha na zdravotní pojištění, 2 976 Kč záloha na sociální pojištění a zbývajících 100 Kč pak představuje záloha na daň z příjmů (Obecné informace, 2022).

V roce 2022 došlo k zvýšení této zálohy, z 5 469 se zvýšila na 5 994 Kč. Záloha na daň z příjmů opět činí 100 Kč. Záloha na sociální pojištění se zvedla na 3 267 Kč a záloha na zdravotní pojištění se zvedla na 2 627 Kč (Obecné informace, 2022).

Tabulka 5 Přehled daňové a pojistné povinnosti v paušálním režimu (vlastní zpracování)

Přehled jednotlivých zaplacených záloh v paušálním režimu				
	2021		2022	
<i>Instituce</i>	<i>Měsíční záloha</i>	<i>Zaplaceno ročně</i>	<i>Měsíční záloha</i>	<i>Zaplaceno ročně</i>
Finanční úřad	100 Kč	1 200 Kč	100 Kč	1 200 Kč
OSSZ	2 976 Kč	35 712 Kč	3 267 Kč	39 204 Kč
Zdravotní pojišťovna	2 393 Kč	28 716 Kč	2 627 Kč	31 524 Kč
CELKEM	5 469 Kč	65 628 Kč	5 994 Kč	71 928 Kč

6 VÝHODY A NEVÝHODY UPLATNĚNÍ PAUŠÁLNÍ DANĚ

6.1 Výhody paušální daně

Hnátek říká (2022, s. 74), že tato daň zcela jistě ulehčí administrativu a mnohým sníží odvodové zatížení. Další výhodou pak podle tohoto autora je, že se pravděpodobně osoby uplatňující paušální daň vyhnou daňové kontrole ze strany finančního úřadu. To pro některé subjekty může být velmi nevýznamná výhoda a pro některé naopak velmi významná.

Další výhodou je velmi nízké daňové zatížení osob v paušálním režimu. Například daňové zatížení osoby, která je v paušálním režimu a má přesně 1 000 000 Kč roční příjem (horní hranice příjmů pro uplatnění paušální daně, činí 0,12 % (Hnátek, 2022).

Macháček (2021, s. 80) pak uvádí další výhody, a to především:

- po skončení zdaňovacího období odpadá povinnost podávat daňové přiznání a přehledy pro sociální a zdravotní pojištění,
- jediný měsíční odvod splní tři povinnosti poplatníka – zaplacení zálohy na daň z příjmu, zálohy na sociální pojištění a zálohy na zdravotní,
- úspory nákladů souvisejících s pověřováním daňového poradce pro zpracování daňového přiznání a rovněž s pověřováním účetní k vedení daňové evidence.

6.2 Nevýhody paušální daně

Dle Hnátky (2022, s. 80) může být paušální daň na jednu stranu velmi nevýhodná. Ne všem osobám splňujícím podmínky pro její uplatnění se její využití vyplatí, a to především z důvodu nemožnosti uplatnění daňových slev a daňových zvýhodněních.

Hnátek (2022, s. 80) uvádí, že v případě porušení podmínek stanovení paušální daně během zdaňovacího období, sice může i tak v paušálním režimu osoba nadále pokračovat po zbytek roku, daň se, ale rázem stává spíše administrativně náročnou a ztrácí tak jednu ze svých výhod.

Celkově se administrativní nenáročnost týká spíše zrušení povinnosti podávat daňové přiznání. Pokud se jedná o evidenci během zdaňovacího období, osoby sice nemusí vést daňovou evidenci, jelikož nepotřebují evidovat své výdaje, ale musí vést evidenci příjmů. Evidence příjmů u osob, které jsou v paušálním režimu a nemají pouze jeden druh příjmů, může být v některých případech náročná (Hnátek, 2022).

Avšak navzdory výše uvedeným skutečnostem, mezi největší nevýhody paušální daně řadíme skutečnost, že poplatník v režimu paušální daně nemůže uplatnit:

- žádné odpočty od základu daně dle § 15 ZDP, např. dary, úroky z úvěrů, pojistné na soukromé životní pojištění atd.,
- odpisy majetku,
- daňové zvýhodnění na vyživované děti, popřípadě daňový bonus,
- slevy na dani včetně základní slevy na poplatníka,
- odpočet daňové ztráty z minulých let (Hnátek, 2022).

Dále také paušální daň neumožňuje rozdělovat příjmy a výdaje na spolupracující osobu a poplatník ani nemůže přejímat příjmy a výdaje jako spolupracující osoba (Macháček 2021, s. 81).

Další nevýhodou je podle Macháčka (2021, s. 81) skutečnost, že poplatníkem v paušálním režimu se nemůžou stát osoby, které pronajímají nemovité nebo movité věci dle § 9 ZDP a dále osoby, které mají ostatní zdanitelné příjmy zdaňované dle § 10 ZDP (pokud se nejedná o příjmy osvobozené) vyšší než 15 000 Kč za rok. Příjmy dle § 10 ZDP jsou např. příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, příjmy z úplatného převodu nemovité věci, cenného papíru a jiné věci, přijaté výživné, důchody a obdobné opakující se požitky, výhry z reklamních soutěží a reklamních slosování, příjmy z převodu účastí na společnosti s ručením omezeným, komanditisty na komanditní společnosti nebo z převodu družstevního podílu anebo příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví včetně práv autorských a práv příbuzných právu autorskému (Zákon č. 586/1992 Sb.).

7 POROVNÁNÍ PAUŠÁLNÍ DANĚ OD ROKU 2021 A PŘED ROKEM 2021

Paušální daň, která do roku 2021 existovala, nemá již nic společného s tou paušální daní, která existuje dnes, jelikož její podstata byla zcela změněna. Daň stanovená paušální částkou, jak se daň před rokem 2021 nazývala, měla též určité podmínky, které musela osoba pro její využití splňovat.

Na daň v paušálním režimu měla nárok taková fyzická osoba, která:

- byla příjemcem příjmů ze závislé činnosti a příjmů ze samostatné činnosti, které jsou vymezeny v § 7 ZDP (odstavec 1, písmeno a) – c)), včetně příjmů osvobozených a příjmů zdaňovaných zvláštní sazbou daně,
- vykonávala samostatnou činnost bez spolupracujících osob,
- přijímala úroky z vkladu na podnikatelském účtu dle podmínek uvedených v § 8 ZDP,
- nebyla společníkem v obchodní korporaci,
- neměla ve třech bezprostředně předcházejících obdobích roční příjmy z výše vyjmenovaných činností vyšší než 5 000 000 Kč (Zákon č. 586/1992 Sb.).

Pokud všechny podmínky byly zároveň splněny, mohla pak osoba požádat svého správce daně o vyměření paušální daně (Macháček, 2019, s. 222).

Dalším velkým rozdílem je, že neexistovala předem stanovená jednotná částka, ale poplatník musel v žádosti o vyměření paušální daně uvést předpokládané příjmy ze samostatné činnosti a k těmto příjmům také uvést předpokládané výdaje, které byly klíčové k vyměření paušální částky. Což tedy znamená, že při dnešní podobě paušální daně má každá fyzická osoba stejnou paušální částku, u daně v paušální režimu měla každá osoba paušální částku tzv. ušitou na míru. Paušální daň se vypočítala z rozdílu mezi předpokládanými příjmy (snížené o osvobozené příjmy a příjmy daně zvláštní sazbou daně) a předpokládanými výdaji, kdy se následně rozdíl vynásobil sazbou daně (Zákon č. 586/1992 Sb.).

U paušální daně před rokem 2021 měl poplatník nárok na uplatnění slev na dani podle §35ba zákona o dani z příjmů, což je například sleva na poplatníka, sleva na manžela/manželku nebo sleva pro držitele průkazu ZTP/P. Také měl poplatník nárok na daňové zvýhodnění (Zákon č. 586/1992 Sb.).

8 ZHODNOCENÍ PAUŠÁLNÍ DANĚ

Celkově lze říci, že paušální daň je z hlediska úspory daňových nákladů výhodná pro osoby, které mají roční příjmy v hodnotě horní hranice příjmů pro vstup do paušálního režimu a těsně pod ní, neuplatňují vysoké paušální výdaje, jsou bezdětné anebo nemají nárok na vysoké množství slev na dani.

Z administrativního hlediska je výhodná v podstatě pro ty osoby, které si jsou jisté, že podmínky, které jsou stanoveny pro její uplatnění, nebudou v blízké době (následující 2 roky) porušeny. Pro takové osoby je pak úspora administrativních nákladů, včetně nákladů za daňové poradce či za účetní, značná (Hnátek, 2022; Macháček, 2021).

V současné době ekonomické krize tato možnost jistě některým fyzickým osobám pomohla. Dle odhadu Ministerstva financí ČR se momentálně nachází v paušálním režimu cca. 80 000 fyzických osob. V příštích letech se navíc plánuje navýšení hranice příjmů z 1 milionu na 2 miliony, takže bude paušální daň dostupná pro více podnikatelů (Finanční správa, 2022).

Druhou stranou paušální daně je skutečnost, že v některých případech podléhají osoby naprosto minimálnímu zdanění. V době ekonomické krize netrpí pouze samotné fyzické osoby, ale i stát. A tak je v tomto případě se potřeba zamyslet nad otázkou, zda je paušální daň účinným nástrojem fiskální politiky státu. Je možné si myslet, že její zavedení motivovalo občany k založení nové živnosti či v setrvání výkonu jejich samostatné činnosti. Avšak na druhou stranu nelze spolehlivě říci, že příliv nových OSVČ pokrývá ztrátu z daňových příjmů, které by stát dostal, pokud by paušální daň nebyla zavedena. Co ale s jistotou lze říci, že paušální daň z České republiky dělá v určitých situacích tak trochu daňový ráj (Hnátek, 2022).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

9 PŘÍPADOVÁ STUDIE – POROVNÁNÍ VYUŽITÍ BĚŽNÉHO A PAUŠÁLNÍHO REŽIMU

Ještě, než bude provedena analýza u vybrané fyzické osoby, zda by se jí přechod do paušálního režimu vyplatil, bude toto porovnání provedeno na 4 typově podobných poplatnících. První dva poplatníci mají příjem 1 000 000 Kč a liší se pouze výší uplatněných slev a zvýhodnění, respektive první z poplatníků uplatňuje pouze základní slevu na poplatníka a druhý z poplatníků uplatňuje vedle této slevy i daňové zvýhodnění na 2 děti. Další dva poplatníci mají příjem 600 000 Kč a opět první z poplatníků využívá pouze základní slevu na poplatníka a druhý vedle této slevy uplatňuje ještě daňové zvýhodnění na dvě děti.

Analýza spočívá ve výpočtu daně z příjmů těchto poplatníků v běžném režimu za podmínky využití paušálních výdajů. Propočet je vytvořen pro všechny výše paušálních výdajů kromě výdajů 30 %, které se vztahují k příjmům z nájmu obchodního majetku. Dále se analyzuje výše sociálního a zdravotního pojištění pro každého poplatníka a následně se vypočte celková částka jako součet daňové povinnosti a obou výší pojistného jak pro rok 2021, tak pro rok 2022. Tyto částky se na závěr každé případové studie porovnají s výší paušální daně jak v roce 2021, tak v roce 2022. Cílem této případové studie je ukázání na obecných příkladech, jakým osobám se paušální režim vyplatí a kterým nikoli.

Výpočet pro rok 2021 bude porovnán s výší paušální daně v roce 2021, z důvodu zjištění, zda osoba měla přejít do paušálního režimu již na začátku tohoto roku. Suma roku 2022 se porovná s částkou paušální daně pro rok 2022 z důvodu toho, aby bylo zjištěno, zda by osoba měla pro rok 2022 paušální daň využít.

9.1 Případová studie č. 1

První případová studie je věnována poplatníkovi, který měl v roce 2021 **příjmy 1 000 000 Kč**. Pro lepší srovnání výhodnosti paušální daně je propočet vytvořen pro 80 %, 60 % i 40 % paušál, aby se výpočet týkal všech druhů činností, pro které je možné paušální výdaje využít.

Tento poplatník využívá pouze slevu na poplatníka. Poplatník je také povinen si hradit sociální a zdravotní pojištění.

9.1.1 Případová studie č. 1 – výpočet daňové povinnosti v běžném režimu

Tabulka 6 Případová studie 1 – výpočet daňové povinnosti (vlastní zpracování)

	2021			2022		
	80 % PV	60 % PV	40 % PV	80 % PV	60 % PV	40 % PV
Příjmy	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč
Výdaje	800 000 Kč	600 000 Kč	400 000 Kč	800 000 Kč	600 000 Kč	400 000 Kč
Základ daně	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč
ZZD	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč
15 % daň	30 000 Kč	60 000 Kč	90 000 Kč	30 000 Kč	60 000 Kč	90 000 Kč
Sleva na poplatníka	27 840 Kč	27 840 Kč	27 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách	2 160 Kč	32 160 Kč	62 160 Kč	0 Kč	29 160 Kč	59 160 Kč
Výsledná daň	2 160 Kč	32 160 Kč	62 160 Kč	0 Kč	29 160 Kč	59 160 Kč

Poplatník využívající **paušální výdaje 80 %** dosahuje velmi nízké daňové povinnosti v obou letech, a to i za podmínky využití pouze základní slevy na poplatníka. Je tomu tak z důvodu toho, že výdaje jsou velmi vysoké a základ daně velmi nízký. V roce **2021** je daňová povinnost o necelých 1 000 Kč vyšší než v režimu paušálním. V paušálním režimu by poplatník zaplatil 1 200 Kč za rok. V roce **2022** má poplatník dokonce daňovou povinnost nulovou. To je způsobeno novou výší slevy na poplatníka, která na základě rozhodnutí Ministerstva financí meziročně vzrostla o 3 000 Kč. Na základě samotného výpočtu daňové povinnosti prozatím ale nelze určit ani v jednom roce, zda se takovému poplatníkovi paušální režim vyplatí, jelikož často je rozhodující až výše pojistného.

Poplatník, který využívá **paušální výdaje ve výši 60 %** zaznamenává již mnohem vyšší výslednou daňovou povinnost, a to jak v roce 2021, tak v roce 2022. Daňová povinnost obou let je mnohonásobně vyšší než v paušálním režimu. Tato situace napovídá faktu, že této

osobě se pravděpodobně vyplatí do paušálního režimu vstoupit. Daňová povinnost roku 2021 je opět vyšší než daňová povinnost roku 2022 za předpokladu stejných příjmů a výdajů. Je to způsobeno nižší zákonnou výší slevy na poplatníka v prvním zmiňovaném roce.

Poslední poplatník využívající **paušální výdaje ve výši 40 %** má daňovou povinnost ještě jednou tak vyšší jak poplatník s paušálem 60 %. U tohoto poplatníka je víc než jasné, že se mu paušální režim vyplatí. V roce **2021** je jeho celková daňová povinnost v běžném režimu totiž téměř ve stejné výši jako celková výše paušální částky v tomto roce. Daňová povinnost roku **2022** je sice o něco málo nižší, i přes to je ale jen o pár tisíc nižší než celková paušální částka tohoto roku.

9.1.2 Případová studie č. 1 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění v běžném režimu

Tabulka 7 Případová studie č. 1 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění (vlastní zpracování)

	2021			2022		
	80 % PV	60 % PV	40 % PV	80 % PV	60 % PV	40 % PV
Základ daně	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč
VZ (50 % ZD)	100 000 Kč	200 000 Kč	300 000 Kč	100 000 Kč	200 000 Kč	300 000 Kč
Minimální VZ – SP	<i>106 332 Kč</i>	106 332 Kč	106 332 Kč	<i>116 736 Kč</i>	116 736 Kč	116 736 Kč
Minimální VZ – ZP	<i>212 646 Kč</i>	<i>212 646 Kč</i>	212 646 Kč	<i>233 466 Kč</i>	<i>233 466 Kč</i>	233 466 Kč
SP 29,2 %	31 049 Kč	58 400 Kč	87 600 Kč	34 087 Kč	58 400 Kč	87 600 Kč
ZP 13,5 %	28 708 Kč	28 708 Kč	40 500 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč	40 500 Kč
Celkem	59 757 Kč	87 108 Kč	128 100 Kč	65 605 Kč	89 918 Kč	128 100 Kč

Vyměřovací základ vychází u obou pojištění ze základu daně. Přesněji je vyměřovací základ u hlavní činnosti určen jako 50 % základu daně. Pokud však je skutečný vyměřovací základ

nižší jak minimální, musí poplatník pro výpočet pojistného využít základ minimální. V případě, že je v případové studii pro výpočet pojistného použit minimální VZ, je tento vyměřovací základ vyznačen tučným písmem a kurzívou.

Poplatník uplatňující **80 % paušální výdaje** právě z důvodu toho, že vyměřovací základ vychází ze základu daně, který má tento poplatník opravdu nízký, nedosáhl ani u jednoho pojistného minimálního vyměřovacího základu. Tato skutečnost platí pro oba analyzované roky. To znamená, že pro výpočet pojistného jsou v obou letech použity minimální vyměřovací základy jak pro sociální, tak pro zdravotní pojištění a poplatník tak odvádí minimální pojistné.

Poplatník využívající **60 % paušální výdaje** má v roce 2021 i 2022 základ daně o 200 000 Kč vyšší, což mu zajišťuje využití skutečného vyměřovacího základu pro sociální pojištění v obou obdobích. U zdravotního pojištění ani tento poplatník nedosahuje minimálního vyměřovacího základu ani v jednom roce, a tak je pro výpočet pojistného opět použit minimální vyměřovací základ daného roku. Znamená to tedy, že oba poplatníci mají stejnou roční výši odvodů na zdravotní pojištění jak v roce 2021, tak v roce 2022.

Poslední poplatník, který využívá **paušální výdaje ve výši 40 %** má vzhledem k nejnižší výši uplatněných výdajů nejvyšší základ daně. Díky tomu je u tohoto poplatníka použit skutečný vyměřovací základ jak pro sociální, tak pro zdravotní pojištění. Skutečný VZ lze použít v obou analyzovaných letech, a to i za podmínky zvýšení minimálních vyměřovacích základů pro oboje pojištění v druhém roce. Z důvodu využití skutečných vyměřovacích základů, má tento poplatník nejvyšší pojistnou povinnost ze všech poplatníků v této případové studii.

9.1.3 Případová studie č. 1 – srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2021

Pro přehlednost a z důvodu informačního jsou v tabulce č. 8 znovu uvedeny jednotlivé roční odvody v běžném režimu a celková roční paušální částka včetně záloh v paušálním režimu.

Tabulka 8 Případová studie č. 1 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2021 (vlastní zpracování)

	<i>Paušální režim</i>	<i>Běžný režim</i>		
	<i>Zálohy roku 2021</i>	<i>80 % PV</i>	<i>60 % PV</i>	<i>40 % PV</i>
Daňová povinnost	1 200 Kč	2 160 Kč	32 160 Kč	62 160 Kč
Sociální pojištění	35 712 Kč	31 049 Kč	58 400 Kč	87 600 Kč

Zdravotní pojištění	28 716 Kč	28 708 Kč	28 708 Kč	40 500 Kč
CELKEM	65 628 Kč	61 917 Kč	119 268 Kč	190 260 Kč

Nejprve bude provedeno srovnání pro poplatníka uplatňujícího **80 % paušální výdaje**. Poplatník s těmito paušálními výdaji má v běžném režimu daňovou povinnost ve výši 2 160 Kč. Pojistné na sociální pojištění činí 31 049 Kč a na zdravotní pojištění 28 708 Kč. Pokud bude proveden součet všech třech částek běžného režimu, výsledkem bude částka 61 917 Kč. Ve srovnání s paušální částkou jak roku 2021 je celková částka, která bude zaplácena, nižší. Tomuto poplatníkovi se tedy přechod do paušálního režimu určitě nevyplatí a ani nepochybil v tom, že do paušálního režimu nepřešel již dříve.

Poplatník uplatňující **60 % paušální výdaje** má v běžném režimu tyto povinnosti – daňovou povinnost ve výši 32 160 Kč, pojistné na sociální pojištění ve výši 58 400 Kč a pojistné na zdravotní pojištění ve výši 28 708 Kč. Suma těchto tří částek činí 119 268 Kč. Ve srovnání s paušální částkou roku 2021 se jedná o její necelý dvojnásobek. Tato osoba už do paušálního režimu měla vstoupit minulé zdaňovací období, protože by přechod do paušálního režimu uspořil osobě významnou výši peněžních prostředků. Typově podobný či stejný poplatník by proto rozhodně pro následující zdaňovací období měl přechod do paušálního režimu zvážit.

Poplatník využívající **40 % paušální výdaje** má z důvodu nejvyššího základu daně nejvyšší daňovou i pojistnou povinnost v běžném režimu ze všech poplatníků případové studie. Daňová povinnost tohoto poplatníka v běžném režimu činí 62 160 Kč. Pouhá hodnota daňové povinnosti je skoro stejná jako hodnota celkové paušální částky v roce 2021. Z tohoto je již zřejmé, že tento poplatník by paušální režim měl využít. Paušální částka by byly překonána i za předpokladu minimálního pojistného na obě pojištění. Tento poplatník navíc využívá pro výpočet pojistného skutečný vyměřovací základ, tzn. že pojistné platí vyšší než minimální, přesněji se jedná o částky v hodnotě 87 600 Kč a 40 500 Kč. Suma povinnosti v běžném režimu činí 190 260 Kč. Pokud by tento poplatník přešel do paušálního režimu již pro zdaňovací období roku 2021, ušetřil by 124 632 Kč. Pokud nedojde k významným změnám u tohoto poplatníka, tedy předpokládá příjmy v podobné výši, využití paušálních výdajů ve výši 40 % a stejné využití slev, pravděpodobnost, že se mu paušální režim vyplatí i v dalších letech, je vysoká. Tento poplatník a všichni typově podobní poplatníci by měli přechodu do paušálního režimu využít.

9.1.4 Případová studie č. 1 - srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2022

Tabulka 9 Případová studie č. 1 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2022 (vlastní zpracování)

	<i>Paušální režim</i>	<i>Běžný režim</i>		
	<i>Zálohy roku 2022</i>	<i>80 % PV</i>	<i>60 % PV</i>	<i>40 % PV</i>
Daňová povinnost	1 200 Kč	0 Kč	29 160 Kč	59 160 Kč
Sociální pojištění	39 204 Kč	34 087 Kč	58 400 Kč	87 600 Kč
Zdravotní pojištění	31 524 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč	40 500 Kč
CELKEM	71 928 Kč	65 605 Kč	119 078 Kč	187 260 Kč

Ve srovnání s rokem 2021 došlo kromě zvýšení paušální částky i ke zvýšení hodnoty celkových odvodů v běžném režimu prvního z poplatníků. Zvýšení výsledné částky běžného režimu je způsobeno využitím minimálních vyměřovacích základů pro oboje pojištění, protože tyto základy se oproti roku 2021 zvýšily o několik tisíc Kč.

Poplatník s **80 % paušálními výdaji** dosáhl tedy vyšší výsledné částky v běžném režimu. Přesněji se jedná o celkovou částku 65 605 Kč. I přes mírné zvýšení této částky se stále poplatníkovi vyplatí setrvat v běžném režimu. Paušální částka převyšuje částku běžného režimu o více než 6 000 Kč. Tomuto poplatníkovi se i nadále paušální režim nevyplatí.

U poplatníka s **60 % paušálními výdaji** došlo ve srovnání s rokem 2021 ke snížení celkové částky běžného režimu. Tento poplatník i díky tomu nadále splňuje skutečnost, že paušální částka je vyšší než částka běžného režimu. Takovýto poplatník by tedy i nadále měl setrvat v paušálním režimu a je to pro poplatníka jakási forma ujištění, že přechod do paušálního režimu byl pro něj opravdu vhodný.

Nejen u předchozího poplatníka došlo ke snížení celkové částky odvodů v běžném režimu. Ke stejné situaci došlo i u poplatníka uplatňujícího **40 % paušální výdaje**. Výsledná částka roku 2022 činí 187 260 Kč. Paušální daň je pro rok 2022 stanovena na 71 928 Kč za rok. Rozdíl mezi oběma částkami je stále větší jak 100 000 Kč. Tento poplatník i nadále díky paušálnímu režimu ušetří ročně více než 100 tisíc Kč.

9.2 Případová studie č. 2

Druhým poplatníkem, pro kterého bude srovnání v této případové studii provedeno, je fyzická osoba, která má **příjmy 1 000 000 Kč**. Pro lepší srovnání výhodnosti paušální daně je opět propočten vytvořen pro 80 %, 60 % i 40 % paušál, aby se výpočet týkal všech druhů činností, pro které je možné paušální výdaje využít.

Tento poplatník využívá nejen slevu na poplatníka, ale také daňové zvýhodnění na 2 děti. Poplatník je také povinen si hradit sociální a zdravotní pojištění.

9.2.1 Případová studie č. 2 – výpočet daně z příjmů v běžném režimu

Tabulka 10 Případová studie č. 2 – výpočet daně z příjmů v běžném režimu (vlastní zpracování)

	2021			2022		
	80 % PV	60 % PV	40 % PV	80 % PV	60 % PV	40 % PV
Příjmy	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč
Výdaje	800 000 Kč	600 000 Kč	400 000 Kč	800 000 Kč	600 000 Kč	400 000 Kč
Základ daně	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč
ZZD	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč
15 % daň	30 000 Kč	60 000 Kč	90 000 Kč	30 000 Kč	60 000 Kč	90 000 Kč
Sleva na poplatníka	27 840 Kč	27 840 Kč	27 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách	2 160 Kč	32 160 Kč	62 160 Kč	0 Kč	29 160 Kč	59 160 Kč
Daňové zvýhodnění	37 524 Kč	37 524 Kč	37 524 Kč	37 524 Kč	37 524 Kč	37 524 Kč
1. dítě	15 204 Kč	15 204 Kč	15 204 Kč	15 204 Kč	15 204 Kč	15 204 Kč
2. dítě	22 320 Kč	22 320 Kč	22 320 Kč	22 320 Kč	22 320 Kč	22 320 Kč
Výsledná daň	-35 364 Kč	-5 364 Kč	24 636 Kč	-37 524 Kč	-8 364 Kč	21 636 Kč

Jelikož všichni poplatníci dosahují stejných příjmů a výdajů jako v případové studii č. 1, bude i základ daně každého z poplatníků stejný jako v první studii. Výsledná daňová povinnost se ale díky využití daňových zvýhodnění zásadně liší u všech poplatníků, a to v obou letech.

Poplatník využívající **paušální výdaje ve výši 80 %** dosahuje poměrně vysokého daňového bonusu v obou letech, proto v tabulce záporná hodnota. To znamená, že poplatník nemá povinnost daň platit, ale naopak mu finanční úřad má povinnost celou hodnotu daňového bonusu vyplatit. Poplatník tedy v obou letech obdrží od finančního úřadu nemalou částku.

Poplatník s **60 % paušálními výdaji** stejně jako poplatník s 80 % paušálními výdaji, dosahuje také daňového bonusu. Poplatník dosahuje bonusu opět v obou letech a stejně jako u předchozího poplatníka došlo dokonce i k jeho meziročnímu zvýšení.

Poplatník s **40 % paušálními výdaji** jako jediný v této případové studii nedosahuje daňového bonusu ani v jednom analyzovaném roce. To je způsobeno tím, že jeho základ daně je nejvyšší a tím pádem je jeho vypočtená daň před slevami nejvyšší. Alespoň se jeho daňová povinnost v roce 2022 snížila, a to díky vyšší slevě na poplatníka.

9.2.2 Případová studie č. 2 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění

Tabulka 11 Případová studie č. 2 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění (vlastní zpracování)

	2021			2022		
	80 % PV	60 % PV	40 % PV	80 % PV	60 % PV	40 % PV
Základ daně	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč	200 000 Kč	400 000 Kč	600 000 Kč
VZ (50 % ZD)	100 000 Kč	200 000 Kč	300 000 Kč	100 000 Kč	200 000 Kč	300 000 Kč
Minimální VZ – SP	106 332 Kč	106 332 Kč	106 332 Kč	116 736 Kč	116 736 Kč	116 736 Kč
Minimální VZ – ZP	212 646 Kč	212 646 Kč	212 646 Kč	233 466 Kč	233 466 Kč	233 466 Kč
SP 29,2 %	31 049 Kč	58 400 Kč	87 600 Kč	34 087 Kč	58 400 Kč	87 600 Kč

ZP 13,5 %	28 708 Kč	28 708 Kč	40 500 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč	40 500 Kč
Celkem	59 757 Kč	87 108 Kč	128 100 Kč	65 605 Kč	89 918 Kč	128 100 Kč

Vzhledem k tomu, že poplatníci v této případové studii mají stejný základ daně, jako poplatníci v případové studii č. 1, je i výše pojistného na sociální a zdravotní pojištění stejná. Opět v případě, že je pro výpočet pojistného použit minimální VZ, je tento vyměřovací základ vyznačen tučným písmem a kurzívou.

Ve zkratce tedy poplatník využívající **80 % paušální výdaje** nedosahuje ani u jednoho pojištění minimálního vyměřovacího základu a musí proto pro výpočet pojistného využít právě ten. Poplatník tedy platí minimální pojistné opět v obou analyzovaných rocích.

Poplatník s **60 % paušálními výdaji** využívá pro výpočet sociálního pojištění skutečný vyměřovací základ, který vychází z dosaženého základu daně a minimální vyměřovací základ pro výpočet zdravotního pojištění, jelikož skutečný vyměřovací základ je nižší než minimální. Tato skutečnost platí jak pro rok 2021, tak pro rok 2022.

Poplatník s **paušálními výdaji ve výši 40 %** využívá pro výpočet pojistného skutečné vyměřovací základy v obou letech. Má tedy nejvyšší hodnotu pojistného ze všech třech poplatníků této případové studie.

9.2.3 Případová studie č. 2 – srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2021

Pro přehlednost a z důvodu informačního jsou v tabulce č. 12 znovu uvedeny jednotlivé roční odvody v běžném režimu a celková roční paušální částka včetně záloh v paušálním režimu.

Tabulka 12 Případová studie č. 2 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2021 (vlastní zpracování)

	<i>Paušální režim</i>	<i>Běžný režim</i>		
	<i>Zálohy roku 2021</i>	<i>80 % PV</i>	<i>60 % PV</i>	<i>40 % PV</i>
Daňová povinnost	1 200 Kč	-35 364 Kč	-5 364 Kč	24 636 Kč
Sociální pojištění	35 712 Kč	31 049 Kč	58 400 Kč	87 600 Kč
Zdravotní pojištění	28 716 Kč	28 708 Kč	28 708 Kč	40 500 Kč

CELKEM	65 628 Kč	24 393 Kč	81 744 Kč	152 736 Kč
---------------	------------------	------------------	------------------	-------------------

Poplatník s **80 % paušálními výdaji** má v běžném režimu daňovou povinnost zápornou, tedy dosahuje daňového bonusu, a to ve výši 35 364 Kč. Pojistné činí na sociální pojištění 31 049 Kč a na zdravotní pojištění 28 708 Kč. Výsledná celková částka, kterou je poplatník povinen v běžném režimu odvést je 24 393 Kč. To je v porovnání s paušálním režimem o několik desítek tisíc méně. Poplatník, který je tedy typově podobný či stejný by měl v běžném režimu rozhodně setrvat, jelikož paušální režim by mu žádné peněžní prostředky neušetřil.

Poplatník s **60 % paušálními výdaji** má v běžném režimu také výslednou daňovou povinnost zápornou, tzn., že dosahuje též daňového bonusu – 5 364 Kč. Pojistné na zdravotní pojištění platí minimální, a to ve výši 28 708 Kč, stejně jako poplatník s paušálními výdaji ve výši 80 %. Pojistné na sociální pojištění je vyměřeno ze skutečného vyměřovacího základu a činí 58 400 Kč. Celková hodnota povinných odvodů v běžném režimu činí 81 744 Kč. Ve srovnání s oběma paušálními částkami se jedná o hodnotu vyšší. Poplatník by tedy ušetřil cca. 15 000 Kč, pokud by do paušálního režimu vstoupil již v roce 2021 a ušetřil by i v následujícím zdaňovacím období, pokud by se pro paušální režim rozhodl. Prozatím se ovšem jedná o zatím nejmenší rozdíl mezi částkami obou režimů.

Poplatník s **40 % paušálními výdaji** jako jediný v této případové studii nedosahuje daňového bonusu a zároveň neodvádí ani jedno pojistné v minimální výši. Suma ročních odvodů v běžném režimu činí 152 736 Kč. Ve srovnání s oběma paušálními částkami je to o několik desítek tisíc korun více. Osoba by tedy včasným vstupem do paušálního režimu ušetřila nemalé množství peněžních prostředků. Tento poplatník za předpokladu podobné výše příjmů, využití 40 % paušálních výdajů a uplatnění stejných slev a zvýhodnění i v následujících obdobích měl do paušálního režimu vstoupit.

9.2.4 Případová studie č. 2 - srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2022

Tabulka 13 Případová studie č. 2 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2022 (vlastní zpracování)

	<i>Paušální režim</i>	<i>Běžný režim</i>		
	<i>Zálohy roku 2022</i>	<i>80 % PV</i>	<i>60 % PV</i>	<i>40 % PV</i>
Daňová povinnost	1 200 Kč	-37 524 Kč	-8 364 Kč	21 636 Kč

Sociální pojištění	39 204 Kč	34 087 Kč	58 400 Kč	87 600 Kč
Zdravotní pojištění	31 524 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč	40 500 Kč
CELKEM	71 928 Kč	28 081 Kč	81 554 Kč	149 736 Kč

Stejně jako u poplatníka s **80 % paušálními výdaji** v první případové studii dochází i v této studii u stejného poplatníka ke zvýšení celkové částky odvodů v běžném režimu jako u jediného poplatníka případové studie. I přes mírné zvýšení je ale částka výrazně nižší než částka paušálního režimu za rok 2022. Pro tohoto poplatníka i v roce 2022 platí, že běžný režim je pro něj výrazně výhodnější.

Poplatníkovi s **60 % paušálními výdaji** za podmínky stejných příjmů a výdajů klesla celková částka odvodů. Jedná se ovšem o velmi těsný rozdíl ve srovnání s rokem 2021. Pro tohoto poplatníka nadále platí, že se mu paušální režim jednoznačně vyplatí, i když zvýšení paušální částky pro rok 2022 z původních 65 628 Kč na 71 928 Kč způsobuje snížení rozdílu mezi dvěma režimy.

I u poplatníka využívajícího **40 % paušální výdaje** je evidováno drobné snížení výsledné sumy odvodů v běžném režimu. Snížení je však opravdu drobné a nezpůsobuje tak, že by se suma běžného režimu v tomto roce přiblížila hodnotě paušální částky, nebo dokonce byla nižší. Pro takového poplatníka byl přechod do paušálního režimu v předchozím období správným rozhodnutím, jelikož poplatník ušetří peněžní prostředky i v tomto zdaňovacím období.

9.3 Případová studie č. 3

Třetím poplatníkem, pro kterého bude srovnání v rámci případové studie provedeno, je poplatník, který se od prvních dvou poplatníků liší výší příjmů – za rok 2021 eviduje příjmy ve výši **600 000 Kč**. Pro lepší srovnání výhodnosti paušální daně je opět propočten vytvořen pro 80 %, 60 % i 40 % paušál, aby se výpočet týkal všech druhů činností, pro které je možné paušální výdaje využít.

Poplatník využívá pouze základní slevu na poplatníka. Poplatník je povinen platit zdravotní a sociální pojištění.

9.3.1 Případová studie č. 3 – výpočet daňové povinnosti v běžném režimu

Tabulka 14 Případová studie č. 3 – výpočet daně z příjmů v běžném režimu (vlastní zpracování)

	2021			2022		
	80 % PV	60 % PV	40 % PV	80 % PV	60 % PV	40 % PV
Příjmy	600 000 Kč	600 000 Kč	600 000 Kč	600 000 Kč	600 000 Kč	600 000 Kč
Výdaje	480 000 Kč	360 000 Kč	240 000 Kč	480 000 Kč	360 000 Kč	240 000 Kč
Základ daně	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč
ZZD	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč
15 % daň	18 000 Kč	36 000 Kč	54 000 Kč	18 000 Kč	36 000 Kč	54 000 Kč
Sleva na poplatníka	27 840 Kč	27 840 Kč	27 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách	0 Kč	8 160 Kč	26 160 Kč	0 Kč	5 160 Kč	23 160 Kč
Výsledná daň	0 Kč	8 160 Kč	26 160 Kč	0 Kč	5 160 Kč	23 160 Kč

Poplatník využívající **paušální výdaje ve výši 80 %** má opět nejnižší základ daně, jelikož jeho hodnota výdajů je nejvyšší, to vede k tomu, že i jeho vypočtená daň má nejnižší hodnotu. Tato hodnota je dokonce nižší než roční sleva na poplatníka a jelikož daň nemůže být po odečtení slev záporná – nemůže tedy vzniknout daňový bonus, činí jeho výsledná daňová povinnost 0 Kč. Tato skutečnost pro tohoto poplatníka platí v obou rocích. Pro poplatníka je tedy jak v roce 2021, tak v roce 2022 určena daňová povinnost v hodnotě 0 Kč.

Poplatník uplatňující **paušální výdaje ve výši 60 %** má základ daně dvojnásobný v porovnání s poplatníkem využívajícím 80 % paušál. Vypočtená daň je tedy též dvojnásobná jak v roce 2021, tak v roce 2022, jelikož je základ daně v obou letech stejný. Po odečtení základní slevy na poplatníka vzniká u tohoto poplatníka v roce 2021 výsledná daňová povinnost ve výši 8 160 Kč, což je poměrně nízká částka. Ještě nižší daňové povinnosti dosahuje poplatník v roce 2022, kdy je částka nižší o 3 000 Kč.

Poplatník s **40 % paušálními výdaji** má základ daně dokonce trojnásobný oproti poplatníkovi s 80 % paušálem, tzn. že i vypočtená daň je v trojnásobné hodnotě. Opět platí

v obou analyzovaných rocích. Základní sleva na poplatníka sice činí přes polovinu hodnoty vypočtené daně, a to v obou letech, i tak ale je po jejím odečtení výsledná daňová povinnost tohoto poplatníka vyšší. V roce 2021 je určena ve výši 26 160 Kč, v roce 2022 je dokonce o 3 000 Kč nižší. Tří tisícový rozdíl je způsoben zvýšením základní slevy na poplatníka v roce 2022 právě o 3 tisíce Kč.

9.3.2 Případová studie č. 3 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění

I v této případové studii jsou použité minimální vyměřovací základy vyznačeny u každého poplatníka. Minimální VZ jsou vyznačeny kurzívou a tučným písmem. Pokud minimální základ využit nebyl, není vyznačen a místo něj byl využit základ skutečný.

Tabulka 15 Případová studie č. 3 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění (vlastní zpracování)

	2021			2022		
	80 % PV	60 % PV	40 % PV	80 % PV	60 % PV	40 % PV
Základ daně	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč
VZ (50 % ZD)	60 000 Kč	120 000 Kč	180 000 Kč	60 000 Kč	120 000 Kč	180 000 Kč
Minimální VZ – SP	<i>106 332 Kč</i>	106 332 Kč	106 332 Kč	<i>116 736 Kč</i>	116 736 Kč	116 736 Kč
Minimální VZ – ZP	<i>212 646 Kč</i>	<i>212 646 Kč</i>	<i>212 646 Kč</i>	<i>233 466 Kč</i>	<i>233 466 Kč</i>	<i>233 466 Kč</i>
SP 29,2 %	31 049 Kč	35 040 Kč	52 560 Kč	34 087 Kč	35 040 Kč	52 560 Kč
ZP 13,5 %	28 708 Kč	28 708 Kč	28 708 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč
Celkem	59 757 Kč	63 748 Kč	81 268 Kč	65 605 Kč	66 558 Kč	84 078 Kč

Poplatník s **80 % paušálními výdaji** má skutečný vyměřovací základ hluboko pod hranici těch minimálních u obou pojištění a v obou letech. Proto jsou pro výpočet pojistného využity vyměřovací základy minimální. Poplatník tedy platí minimální pojistné.

Skutečný vyměřovací základ poplatníka s **60 % paušálními výdaji** lze využít pro výpočet pojistného na sociální pojištění. Pro zjištění výše pojistného na zdravotní pojištění je opět využit základ minimální. To platí jak v roce 2021, tak 2022.

Ani poplatník s **40 % paušálními výdaji** nedosáhl minimálního vyměřovacího základu pro výpočet zdravotního pojištění ani v jednom roce. Na zdravotní pojištění tedy platí minimální pojistné. Naopak skutečný vyměřovací základ lze využít pro výpočet sociálního pojištění a vzhledem k tomu, že skutečné vyměřovací základy jsou v obou letech stejné, je i toto pojistné ve stejné výši v obou letech. Pojistné na toto pojištění je u poplatníka v nejvyšší hodnotě ze všech poplatníků této případové studie v obou letech.

9.3.3 Případová studie č. 3 – srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2021

Pro přehlednost a z důvodu informačního jsou v tabulce č. 16 znovu uvedeny jednotlivé roční odvody v běžném režimu a celková roční paušální částka včetně záloh v paušálním režimu.

Tabulka 16 Případová studie č. 3 - přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2021 (vlastní zpracování)

	<i>Paušální režim</i>	<i>Běžný režim</i>		
	<i>Zálohy roku 2021</i>	<i>80 % PV</i>	<i>60 % PV</i>	<i>40 % PV</i>
Daňová povinnost	1 200 Kč	0 Kč	8 160 Kč	26 160 Kč
Sociální pojištění	35 712 Kč	31 049 Kč	35 040 Kč	52 560 Kč
Zdravotní pojištění	28 716 Kč	28 708 Kč	28 708 Kč	28 708 Kč
CELKEM	65 628 Kč	59 757 Kč	71 908 Kč	107 428 Kč

Vzhledem k nižším příjmům všech poplatníků v této případové studii a tím pádem vzhledem k dosaženým nižším základům daně, budou pravděpodobně rozdíly mezi hodnotou ročních odvodů v běžném režimu a roční paušální částkou mnohem nižší než v předchozích případových studiích.

Poplatník s **80 % paušálními výdaji** má daňovou povinnost v běžném režimu nulovou. Na pojistném je povinen odvést celkem 59 757 Kč (31 049 Kč + 28 708 Kč). Celková hodnota odvodů v běžném režimu je rovna částce celkové pojistné povinnosti. V porovnání s paušální částkou roku 2021 je to hodnota nižší. Z toho vyplývá, že poplatník, který je

typově podobný či stejný by za žádných okolností do paušálního režimu přecházel momentálně neměl.

Poplatník využívající **paušální výdaje ve výši 60 %** dosáhl výsledné daňové povinnosti ve výši 8 160 Kč. To je v porovnání s celkovou daňovou povinností v paušálním režimu částka o skoro 7 000 Kč vyšší. Na zdravotním pojištění odvádí poplatník v běžném režimu minimální pojistné, které je jen o pár korun nižší než roční záloha na pojistné v paušálním režimu v roce 2021. Je to způsobené tím, že v rámci paušálního režimu je poplatník povinen každý měsíc odvádět minimální zálohu na zdravotní pojištění a násobek těchto záloh a měsíců výkonu činnosti (v tomto případě 12 měsíců) není roven hodnotě minimálního pojistného, které je určeno státem. Pojistné na sociální pojištění v běžném režimu činí 35 040 Kč. Hodnota pojistného na sociální pojištění v běžném režimu je tedy dokonce nižší, jak hodnota ročních záloh na pojistné v paušálním režimu, a to v obou letech.

Celková částka běžného režimu činí 71 908 Kč. Ve srovnání s rokem 2021 je to částka výrazně vyšší. Takovému poplatníkovi se vstup do paušálního režimu jednoznačně vyplatí, a všem poplatníkům typově podobným také.

Poplatník uplatňující **40 % paušální výdaje** eviduje nejvyšší daňovou povinnost této studie – 26 160 Kč. Zároveň i z důvodu nejvyššího základu daně odvádí nejvyšší pojistné. Na zdravotním pojištění je pojistné sice jen v minimální výši, ale na sociálním pojištění odvádí částku o cca. 20 000 Kč vyšší než předchozí dva poplatníci. Celkově je poplatník v běžném režimu povinen odvést částku ve výši 102 428 Kč. Tato částka je v porovnání s roční paušální částkou roku 2021 vyšší o několik desítek tisíc korun. Poplatník tedy nejen, že měl do paušálního režimu vstoupit již pro rok 2021, ale také by do něj měl přejít pro následující zdaňovací období. Pokud poplatník předpokládá, že bude v roce 2022 dosaženo podobných příjmů a výdajů a bude i nadále uplatněna pouze sleva na poplatníka, tak bych takovému poplatníkovi (nebo typově podobnému) vstup do paušálního režimu doporučila. Přechod mu ušetří nejen peněžní prostředky, ale také sníží administrativní náročnost provozování činnosti.

9.3.4 Případová studie č. 3 - srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2022

Tabulka 17 Případová studie č. 3 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2022 (vlastní zpracování)

	<i>Paušální režim</i>	<i>Běžný režim</i>		
	<i>Zálohy roku 2022</i>	<i>80 % PV</i>	<i>60 % PV</i>	<i>40 % PV</i>

Daňová povinnost	1 200 Kč	0 Kč	5 160 Kč	23 160 Kč
Sociální pojištění	39 204 Kč	34 087 Kč	35 040 Kč	52 560 Kč
Zdravotní pojištění	31 524 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč
CELKEM	71 928 Kč	65 605 Kč	71 718 Kč	107 238 Kč

Poplatníkovi s 80 % paušálními výdaji se stejně jako v předchozích případových studiích jako jedinému zvýšila celková částka odvodů běžného režimu v roce 2022. Ostatním poplatníkům se výsledná hodnota odvodů v běžném režimu snížila, i když jen o pár stovek korun.

I přes zvýšení výsledné částky běžného režimu se ale poplatníkovi s **80 % PV** vyplatí v běžném režimu setrvat, a tak se pro tohoto poplatníka ani v roce 2022 nic nemění. U poplatníka, který využívá **60 % paušální výdaje** má částka paušálního režimu skoro stejnou hodnotu jako částka režimu běžného, a tak by se dalo polemizovat nad tím, zda by pro poplatníka nebylo výhodné do paušálního režimu vstoupit. Částka běžného režimu sice je o necelých 200 Kč nižší, na druhou stranu úspory za daňového poradce by pravděpodobně byly vyšší. I přes to bych ale osobě i nadále nedoporučila vstup do paušálního režimu. Osoba do něj nevstoupila ani v loňském roce a prozatím ani letos nepřesahuje částka běžného režimu paušální částku. Poplatník ani nemůže s jistotou říct, že v následujících obdobích by paušální částku již překonal.

Poplatník uplatňující **40 % paušální výdaje** i v roce 2022 výrazně přesahuje v běžném režimu paušální částku. Pro tohoto poplatníka jednoznačně bylo rozhodnutí o vstupu do paušálního režimu zajištění každoroční úspory peněžních prostředků v řádu desetitisíc korun.

9.4 Případová studie č. 4

Posledním poplatníkem, pro kterého bude srovnání v rámci případové studie provedeno, je poplatník, který se od prvních dvou poplatníků liší výší příjmů – za rok 2021 eviduje příjmy ve výši **600 000 Kč** a od třetího poplatníka se liší množstvím uplatněných slev. Pro lepší srovnání výhodnosti paušální daně je opět propočten vytvořen pro 80 %, 60 % i 40 % paušál, aby se výpočet týkal všech druhů činností, pro které je možné paušální výdaje využít.

Poplatník využívá nejen základní slevu na poplatníka, ale i daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti. Poplatník je povinen platit zdravotní a sociální pojištění.

9.4.1 Případová studie č. 4 – výpočet daně z příjmů v běžném režimu

Tabulka 18 Případová studie č. 4 – výpočet daně z příjmů v běžném režimu (vlastní zpracování)

	2021			2022		
	80 % PV	60 % PV	40 % PV	80 % PV	60 % PV	40 % PV
Příjmy	600 000 Kč	600 000 Kč	600 000 Kč	600 000 Kč	600 000 Kč	600 000 Kč
Výdaje	480 000 Kč	360 000 Kč	240 000 Kč	480 000 Kč	360 000 Kč	240 000 Kč
Základ daně	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč
ZZD	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč
15 % daň	18 000 Kč	36 000 Kč	54 000 Kč	18 000 Kč	36 000 Kč	54 000 Kč
Sleva na poplatníka	27 840 Kč	27 840 Kč	27 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách	0 Kč	8 160 Kč	26 160 Kč	0 Kč	5 160 Kč	23 160 Kč
Daňové zvýhodnění	37 524 Kč	37 524 Kč	37 524 Kč	37 524 Kč	37 524 Kč	37 524 Kč
1. dítě	15 204 Kč	15 204 Kč	15 204 Kč	15 204 Kč	15 204 Kč	15 204 Kč
2. dítě	22 320 Kč	22 320 Kč	22 320 Kč	22 320 Kč	22 320 Kč	22 320 Kč
Výsledná daň	-37 524 Kč	-29 364 Kč	-11 364 Kč	-37 524 Kč	-32 364 Kč	-14 364 Kč

Všichni tři poplatníci dosáhli v této případové studii, jako v jediné, daňového bonusu. Daňový bonus se dokonce v roce 2022 u dvou poplatníků zvýšil. Znamená to tedy, že ani jeden z nich nemá povinnost odvádět daň správci daně, ale naopak jim výsledná částka bude vyplacena v obou analyzovaných rocích.

Nejvyššího daňového bonusu dosáhl poplatník využívající **80 % paušální výdaje**. Jeho daňový bonus je v hodnotě celkového daňového zvýhodnění na dvě vyživované děti, jak je i znázorněno v tabulce č. 18, jelikož jeho daň po slevách již byla v hodnotě 0 Kč. Díky

nulové dani po slevách v obou letech ale nedošlo k meziročnímu růstu daňového bonusu jako u dalších dvou poplatníků. Je to způsobeno tím, že hodnota daňového zvýhodnění má v obou letech stejnou hodnotu.

Poplatník využívající **60 % paušální výdaje** dosahuje již nižšího daňového bonusu, ale i přes to se jedná o poměrně vysokou částku. **Poplatník s 40 % paušálem** dosahuje bonusu nejnižšího z důvodu nejvyššího dosaženého základu daně. U těchto dvou poplatníků dochází v roce 2022 ke zvýšení výsledného daňového bonusu.

9.4.2 Případová studie č. 4 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění

V tabulce jsou opět vyznačeny minimální vyměřovací základy pro výpočet pojistného, pokud k tomuto účelu byly použity.

Tabulka 19 Případová studie č. 4 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění (vlastní zpracování)

	2021			2022		
	80 % PV	60 % PV	40 % PV	80 % PV	60 % PV	40 % PV
Základ daně	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč	120 000 Kč	240 000 Kč	360 000 Kč
VZ (50 % ZD)	60 000 Kč	120 000 Kč	180 000 Kč	60 000 Kč	120 000 Kč	180 000 Kč
Minimální VZ – SP	106 332 Kč	106 332 Kč	106 332 Kč	116 736 Kč	116 736 Kč	116 736 Kč
Minimální VZ – ZP	212 646 Kč	212 646 Kč	212 646 Kč	233 466 Kč	233 466 Kč	233 466 Kč
SP 29,2 %	31 049 Kč	35 040 Kč	52 560 Kč	34 087 Kč	35 040 Kč	52 560 Kč
ZP 13,5 %	28 708 Kč	28 708 Kč	28 708 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč
Celkem	59 757 Kč	63 748 Kč	81 268 Kč	65 605 Kč	66 558 Kč	84 078 Kč

Stejně jako u případových studií č. 1 a 2 bylo pojistné ve stejné výši, tak i u případových studií č. 3 a 4 je toto nepsané pravidlo zachováno. Je tomu tak z důvodu stejných základů

daně v obou studiích. V předchozí studii byly k výpočtu sděleny veškeré detaily, nejen pro rok 2021, ale i pro rok 2022, proto v této studii budou pouze připomenuty dosažené částky a jejich způsob určení.

Poplatník využívající **80 % paušální výdaje** nedosáhl v roce **2021** minimálního vyměřovacího základu ani u jednoho pojištění a je tak povinen zaplatit v obou případech minimální pojistné, které v součtu činí 59 758 Kč. Minimální pojistné odvádí poplatník i v roce **2022**. Minimální pojistné činí v tomto roce v součtu 65 605 Kč. Hodnota minimálního pojistného je v tomto roce vyšší z důvodu zvýšení minimálních vyměřovacích základů pro obě pojištění pro tento rok. Poplatník s **paušálem 60 %** využívá v obou letech skutečný vyměřovací základ pro výpočet sociálního pojištění, avšak pro výpočet pojistného na zdravotní pojištění je opět využit základ minimální. Celková suma pojistného u tohoto poplatníka činí v roce **2021** 63 748 Kč, to je bez 9 Kč rozdíl 4 000 Kč oproti poplatníkovi využívajícímu paušál 80 %. Rozdíl je způsoben právě využitím skutečného vyměřovacího základu pro sociální pojištění. V roce **2022** je poplatník povinen zaplatit na pojistném sumu vyšší o cca. 3 000 Kč. Částka celkem činí v tomto roce 66 558 Kč. Ani poslední poplatník, poplatník s **40 % paušálními výdaji** nedosáhl vyššího skutečného vyměřovacího základu jak základu minimálního u zdravotního pojištění, a to opět ani v jednom roce. I třetí poplatník odvádí minimální pojistné na tomto pojištění. Pro výpočet sociálního pojištění byl využit základ skutečný. Celková pojistná povinnost roku **2021** u tohoto poplatníka činí 81 268 Kč. Pojistná povinnost roku **2022** pak činí 84 078 Kč.

9.4.3 Případová studie č. 4 – srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2021

I v poslední případové studii jsou pro přehlednost a z důvodu informačního v tabulce č. 20 znovu uvedeny jednotlivé roční odvody v běžném režimu a celková roční paušální částka včetně záloh v paušálním režimu.

Tabulka 20 Případová studie č. 4 - přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2021 (vlastní zpracování)

	<i>Paušální režim</i>	<i>Běžný režim</i>		
	<i>Zálohy roku 2021</i>	<i>80 % PV</i>	<i>60 % PV</i>	<i>40 % PV</i>
Daňová povinnost	1 200 Kč	-37 524 Kč	-29 364 Kč	-11 364 Kč
Sociální pojištění	35 712 Kč	31 049 Kč	35 040 Kč	52 560 Kč
Zdravotní pojištění	28 716 Kč	28 708 Kč	28 708 Kč	28 708 Kč

CELKEM	65 628 Kč	22 233 Kč	34 384 Kč	69 904 Kč
---------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Nejzásadnější skutečností v této případové studii je dosažení daňového bonusu u všech třech poplatníků. Poplatník uplatňující **80 % paušální výdaje** dosáhl v běžném režimu nejvyššího daňového bonusu a zároveň nejnižší pojistné povinnosti. Tato skutečnost značí fakt, že jeho celkové odvody v běžném režimu budou velmi nízké. Přesněji budou ve výši 22 233 Kč. Poplatník sice bude muset uhradit celkové pojistné, které má hodnotu přes 50 tisíc Kč, ale na druhou stranu mu finanční úřad vyplatí bonus ve výši cca. 37 tisíc Kč. To znamená, že část využitých peněžních prostředků pokryje vyplacený daňový bonus a tím pádem skutečný úbytek peněžních prostředků bude nižší. Ve srovnání s roční paušální částkou je to hodnota mnohonásobně nižší. Tento poplatník by jednoznačně měl setrvat v běžném režimu.

Poplatník uplatňující **60 % paušální výdaje** také dosáhl poměrně vysokého daňového bonusu – 29 364 Kč. Na pojistném je povinen odvést celkovou sumu ve výši 63 748 Kč. Pokud i v tomto případě se bude výpočet celkové částky odvodů řídit stejnou logikou a postupem jako u předchozího poplatníka, bude výsledná hodnota činit 34 385 Kč. To znamená, že i v tomto případě je celková povinnost v běžném režimu nižší než paušální částka, a proto ani tomuto poplatníkovi nelze doporučit přechod do paušálního režimu.

Poplatník s **40 % paušálními výdaji** také dosáhl daňového bonusu. Tentokrát byl dosažený bonus ve výši 11 364 Kč. Celkové pojistné u tohoto poplatníka dosahuje 81 268 Kč. I v tomto případě bude aplikován stejný postup výpočtu celkové hodnoty odvodů v běžném režimu jako v předchozích dvou výpočtech, tzn., že celková suma odvodů v běžném režimu je stanovena na 69 904 Kč. Tato částka je ve srovnání s paušální částkou roku 2021 vyšší o pár tisíc korun. Paušální částka je nižší sice jen o pár tisíc korun, i tak je to ale pro většinu osob významná úspora. Navíc vedle úspory peněžní, by poplatník zaznamenal také úsporu administrativní. Poplatníkovi bych proto vstup do paušálního režimu doporučila.

9.4.4 Případová studie č. 4 – srovnání běžného a paušálního režimu pro rok 2022

Tabulka 21 Případová studie č. 4 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2022 (vlastní zpracování)

	<i>Paušální režim</i>	<i>Běžný režim</i>		
	<i>Zálohy roku 2022</i>	<i>80 % PV</i>	<i>60 % PV</i>	<i>40 % PV</i>
Daňová povinnost	1 200 Kč	-37 524 Kč	-32 364 Kč	-14 364 Kč

Sociální pojištění	39 204 Kč	34 087 Kč	35 040 Kč	52 560 Kč
Zdravotní pojištění	31 524 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč	31 518 Kč
CELKEM	71 928 Kč	28 081 Kč	34 194 Kč	69 714 Kč

Dalo by se říct, že až na prvního poplatníka (poplatník s 80 % PV) dosáhli poplatníci v obou letech skoro identických výsledných částek v běžném režimu. Již na první pohled je jasné, že v tomto roce jsou všechny výsledné částky běžného režimu nižší jak částka paušální určená pro tento rok. Díky tomu dochází v roce 2022 k zásadnímu rozdílu oproti roku 2021. Zatímco v roce 2021 se paušální režim vyplatil poplatníkovi s 40 % paušálem, v roce 2022 tomu již tak není.

Rozdíl mezi paušální částkou a částkou běžného režimu je u poplatníka s 40 % paušálními výdaji přes 2 000 Kč. Což pro většinu fyzických osob není zanedbatelná částka. Pokud by poplatník minulého zdaňovací období byl v paušálním režimu a tento rok by se z něj rozhodl opět vystoupit, bylo by to pro poplatníka administrativně velmi náročné. Poplatník a poplatníci typově podobní by proto měli při rozhodování o vstupu do paušálního režimu provést i přibližný propočít do budoucna, aby se pak do podobné situace nedostali. Pokud poplatník se do takovéto situace dostane, měl by zvážit zda např. vzniklý rozdíl je vyšší než výdaje za daňového poradce či účetní a na základě tohoto by pak měl rozhodnout, zda mu administrativní náročnost stojí za opětovný přechod do režimu běžného či nikoliv a setrvá tak v paušálním režimu i po další zdaňovací období.

9.5 Shrnutí případových studií

Obecně bylo zjištěno, že pro přechod do paušálního režimu je zásadní především výše daňového základu, od kterého se odvíjí nejen výsledná daňová povinnost, ale také výsledné pojistné. Důležité je i množství uplatněných slev a zvýhodnění.

Případová studie č. 1 a 2 se zabývá poplatníky, kteří mají vyšší příjmy v hodnotě 1 000 000 Kč. Z toho vyplývá, že poplatníci v těchto případových studiích měli i vyšší základy daně, tudíž vyšší daňovou povinnost a vyšší pojistné ve srovnání se zbývajícími dvěma studiemi. Nejnižších hodnot samozřejmě dosahovali poplatníci s nejvyššími výdaji – poplatníci s 80 % paušálem, a to v obou analyzovaných letech.

V případové studii č. 1, která je věnována poplatníkům s příjmy 1 000 000 Kč a využívajícím pouze slevu na poplatníka, by se vyplatilo v roce 2021 přejít do paušálního

režimu 2 ze 3 poplatníků. Výhodnost paušálního režimu u těchto poplatníků pak potvrdila analýza roku 2022, kdy paušální režim byl i v tomto roce vhodný pro stejné dva poplatníky. V případové studii č. 2, která je také věnována poplatníkům s příjmy 1 000 000 Kč ale využívajícím vedle slevy na poplatníka také daňové zvýhodnění na dvě děti, by se vyplatilo do paušálního režimu vstoupit opět 2 ze 3 poplatníků. V obou případech se jedná o poplatníky s 60 % a 40 % paušálem, tedy o poplatníky s nižšími výdaji. Analýza roku 2022 i v této případové studii potvrdila, že přechod do paušálního režimu těchto dvou poplatníků by byl pro ně správným rozhodnutím.

Rozdíl způsobený využitím daňového zvýhodnění v druhé ze studií byl znatelný v celkových částkách jednotlivých daňových povinností. Na rozhodnutí o přechodu do paušálního režimu to ale mělo menší vliv, než jsem očekávala, jelikož obě případové studie dosahují stejného závěru.

Případová studie č. 3 a 4 se zabývá poplatníky, kteří mají roční příjmy 600 000 Kč. Oproti předchozím dvěma studiím měli tito poplatníci nižší základy daně a tím pádem i nižší daňové povinnosti a pojistné. Opět v obou studiích dosahuje poplatník s 80 % paušálem nejnižšího pojistného a nejvyššího daňového bonusu. Tato skutečnost trvá jak v roce 2021, tak v roce 2022.

V případové studii č. 3 jsou analyzováni poplatníci, kteří mají příjmy 600 000 Kč za rok a uplatňují roční slevu na poplatníka. V této studii by přechod do paušálního režimu byl jednoznačně vhodný opět pro 2 ze 3 poplatníků, a to pro poplatníky s 60 % a 40 % paušálními výdaji. Stejně tomu je i roce 2022. Analýza roku 2022 tedy opět potvrzuje, že rozhodnutí poplatníků vstoupit do paušálního režimu nebo naopak setrvat v režimu běžném, je rozhodnutím správným.

V případové studii č. 4 jsou analyzováni také poplatníci s ročními příjmy 600 000 Kč, kteří mimo slevy na poplatníka uplatňují, stejně jako poplatníci ve studii č. 2, i daňové zvýhodnění na dvě děti. V této studii se paušální režim v roce 2021 jednoznačně vyplatí pouze jednomu z poplatníků. Režim se vyplatí pouze poplatníkovi s 40 % paušálními výdaji. V roce 2022 se ovšem nevyplatí už ani jednomu z poplatníků. Jedná se tedy o jedinou případovou studii, ve které dochází k rozdílu mezi roky 2021 a 2022 v závěrečných doporučeních. Přesná doporučení již byla vypsána přímo v kapitole této konkrétní studie. Ve zkratce by typově podobní poplatníci měli před vstupem do paušálního režimu provést i předběžnou analýzu běžného a paušálního režimu. V této studii naopak vliv slev a zvýhodnění měl přesně takový dopad, jaký jsem očekávala, jelikož závěr každé ze studií byl odlišný.

Celkově je možné říci, že paušální režim není rozhodně vhodný pro živnostníky, kteří využívají paušální výdaje ve výši 80 % a to bez ohledu na množství nárokovaných slev a zvýhodněních. Naopak se paušální daň skoro pokaždé vyplatila poplatníkovi s 40 % paušálními výdaji. Dalo by se říci, že čím vyšší základ daně, tím vyšší pravděpodobnost výhodnosti paušální daně.

Rozhodujícím faktorem je ovšem spíše výše příjmů. Poplatníkům s vyššími příjmy se paušální režim vyplatí spíše než poplatníkům s těmi nižšími příjmy, jak i vyplývá z analýz v jednotlivých případových studiích. U osob s nižšími příjmy také mnohem více záleží na množství nárokovaných slev a zvýhodněních.

10 POROVNÁNÍ VYUŽITÍ PAUŠÁLNÍHO A BĚŽNÉHO REŽIMU U VYBRANÉ FYZICKÉ OSOBY

Další náplní praktické části je analýza obou režimů u vybrané fyzické osoby. Výsledkem tohoto propočtu bude doporučení nebo naopak vyvrácení vstupu do paušálního režimu a zdůvodnění výsledné skutečnosti. Analýza bude zhotovena na základě údajů z roku 2021. Poplatník chce rozhodnutí provést na základě analýzy roku 2021 a předběžné analýzy roku 2022.

10.1 Představení fyzické osoby

Fyzickou osobou zvolenou pro tuto analýzu je osoba, která provozuje volnou živnost v oblasti poskytování služeb. Osoba tuto živnost provozuje již několik let a každoročně je povinna podávat daňové přiznání. Živnostník též vede daňovou evidenci. Možnost přejít do paušálního režimu zvažuje poprvé.

Osoba splňuje veškeré podmínky pro možný vstup do paušálního režimu – je osobou s příjmy do 1 milionu Kč, eviduje pouze příjmy ze samostatné činnosti, kdy samostatná činnost je tedy její činností hlavní a není plátcem DPH.

10.2 Výpočet daňové a pojistné povinnosti v běžném režimu

Živnostník eviduje roční příjmy v roce 2021 ve výši 655 250 Kč. Vzhledem k vedení podrobné evidence výdajů je osoba schopna doložit i výši skutečných ročních výdajů, které byly za rok 2021 zjištěny ve výši 328 500 Kč. Poplatník má ale také možnost využít 60 % paušální výdaje, jelikož se jedná o volnou živnost.

Poplatník uplatňuje základní slevu na poplatníka. Poplatník má dále nárok na daňové zvýhodnění na 1 dítě, a to v poměrné výši za polovinu roku 2021 (6. – 12. měsíc).

10.2.1 Porovnání skutečných a paušálních výdajů vybrané fyzické osoby

Jako živnostník, který provozuje volnou živnost, má poplatník možnost využít místo skutečných výdajů, 60 % paušální výdaje. K dojití ke správnému rozhodnutí je potřeba provést analýzu obou možností a následně zvolit částku, která bude mít vyšší hodnotu.

Skutečné výdaje za rok 2021 jsou zjištěny ve výši 328 500 Kč. Paušální výdaje jsou zjištěny jako 60 % ze skutečně dosažených příjmů. U tohoto poplatníka se jedná o 60 % z 655 250 Kč, což je 393 150 Kč.

Z porovnání skutečných a paušálních výdajů vyplývá, že pro poplatníka je výhodnější využít paušální výdaje, jelikož mají vyšší hodnotu. Zároveň je tyto výdaje možné využít v celkové výši, jelikož není zdaleka překročena maximální hranice pro jejich uplatnění - 1 200 000 Kč.

Uplatnění paušálních výdajů má ale i svá úskalí. Mezi tyto úskalí lze zařadit např. jednotlivé úpravy základu daně o hodnotu pohledávek, na které nelze paušální výdaj uplatnit, o hodnotu nespotřebovaných zásob nebo o hodnotu zůstatku vytvořené rezervy anebo povinnost podat dodatečné daňové přiznání za předchozí období. U poplatníka, který vede daňovou evidenci, není povinné dodávat opravné přehledy k SP a ZP (Hnátek, 2022).

10.2.2 Výpočet daňové povinnosti v běžném režimu

Na základě předešlé analýzy výdajů bylo rozhodnuto pro využití paušálních výdajů ve výši 393 150 Kč, protože jsou ve vyšší hodnotě než výdaje skutečné. Příjmy poplatníka činí v roce 2021 655 250 Kč. Poplatník předpokládá, že v roce 2022 dosáhne podobné výše příjmů a výdajů, proto je předběžný propočet daňové povinnosti v tomto roce proveden na stejných částkách příjmů a výdajů. Přesný výpočet daně z příjmů je zobrazen v tabulce č. 22.

Tabulka 22 Výpočet daňové povinnosti v běžném režimu u vybrané fyzické osoby (vlastní zpracování)

	2021	2022
Příjmy	655 250 Kč	655 250 Kč
Výdaje	393 150 Kč	393 150 Kč
Základ daně	262 100 Kč	262 100 Kč
ZZD	262 100 Kč	262 100 Kč
15 % daň	39 315 Kč	39 315 Kč
Sleva na poplatníka	27 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách	11 475 Kč	8 475 Kč
Daňové zvýhodnění	7 602 Kč	15 204 Kč
Výsledná daň	3 873 Kč	-6 729 Kč

Poplatník dosahuje v roce 2021 výsledné daňové povinnosti ve výši 3 873 Kč. V porovnání se zálohami na daň v paušálním režimu je to částka vyšší. Nejedná se však o markantní rozdíl, takže v tuto chvíli nelze na základě daňové povinnosti určit závěr analýzy pro rok

2021. V roce 2022 by poplatník mohl dosáhnout daňového bonusu až 6 729 Kč za podmínky velmi podobných příjmů a výdajů. Vznik daňového bonusu způsobuje využití již celé roční výše zvýhodnění na 1 vyživované dítě.

10.2.3 Výpočet pojistného na sociální a zdravotní pojištění v běžném režimu

Z výpočtu daňové povinnosti byl zjištěn základ daně vybrané osoby, který je pro výpočet pojistného klíčový. Postup výpočtu obou pojistných povinností je znázorněn v tabulce č. 23. Pokud je pro výpočet pojistného využito minimální VZ, je tento vyměřovací základ vyznačen v tabulce kurzívou a tučným písmem.

Tabulka 23 Výpočet sociálního a zdravotního pojištění vybrané fyzické osoby (vlastní zpracování)

	2021	2022
Základ daně	262 100 Kč	262 100 Kč
VZ (50 % ZD)	131 050 Kč	131 050 Kč
Minimální VZ – SP	106 332 Kč	116 736 Kč
Minimální VZ – ZP	<i>212 652 Kč</i>	<i>233 466 Kč</i>
Sociální pojištění 29,2 %	38 267 Kč	38 267 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 %	28 708 Kč	31 518 Kč
Celkem	66 975 Kč	69 785 Kč

V roce **2021** poplatník pro výpočet pojistného na sociální pojištění využívá svůj skutečný vyměřovací základ a pro výpočet pojištění zdravotního je nutné využít základ minimální, protože skutečný vyměřovací základ je příliš nízký. Na zdravotním pojištění i tento poplatník odvádí za rok 2021 minimální pojistné. Suma obou pojistných povinností činí 66 975 Kč.

V roce **2022** by poplatník byl pravděpodobně povinen opět využít minimální vyměřovací základ pro výpočet zdravotního pojištění a skutečný vyměřovací základ pro výpočet pojištění sociálního. V předběžné analýze roku 2022 činí celková suma pojistné povinnosti 69 785 Kč. Jedná se tedy o částku vyšší než v roce 2021.

10.3 Porovnání běžného a paušálního režimu u vybrané fyzické osoby

Porovnání režimů bude stejně jako v případových studiích provedeno nejen s paušální částkou roku 2021, ale i roku 2022. To znamená, že bude posouzen nejen fakt, zda osoba měla již do paušálního režimu vstoupit, ale také fakt, zda do něj opravdu má vstoupit pro následující zdaňovací období. V tabulce č. 24 jsou uvedeny všechny zálohy v paušálním režimu, včetně výsledných paušálních částek za oba roky a také tam jsou uvedeny všechny výsledné částky odvodů v běžném režimu, včetně celkových sum v obou letech.

Tabulka 24 Přehled záloh v paušálním režimu a odvodů v běžném režimu za roky 2021 a 2022 (vlastní zpracování)

	<i>Paušální režim</i>		<i>Běžný režim</i>	
	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>
Daňová povinnost	1 200 Kč	1 200 Kč	3 873 Kč	-6 729 Kč
Sociální pojištění	35 712 Kč	39 204 Kč	38 267 Kč	38 267 Kč
Zdravotní pojištění	28 716 Kč	31 524 Kč	28 708 Kč	31 518 Kč
CELKEM	65 628 Kč	71 928 Kč	70 848 Kč	63 056 Kč

Výsledná částka běžného režimu činí po sečtení výsledné daňové povinnosti a pojistného 70 848 Kč. V porovnání s paušální částkou roku 2021 se jedná o částku vyšší, a tak se na první pohled může zdát, že poplatník měl do paušálního režimu vstoupit již pro tento rok. Ovšem částka běžného režimu v roce 2022 ve srovnání s paušální částkou roku 2022 je naopak částkou nižší, což je způsobeno možností uplatnění celé výše daňového zvýhodnění v tomto roce. Díky uplatnění daňového zvýhodnění, které zajistí s největší pravděpodobností zápornou daňovou povinnost (vznikne daňový bonus), by dokonce mohla výsledná částka odvodů běžného režimu v roce 2022 klesnout o několik tisíc korun, jak vyplývá z jeho předběžné analýzy.

Daňové zvýhodnění je zde klíčové. Jak jsem již zmínila, v následujícím roce totiž poplatník bude moci uplatnit zvýhodnění za celé zdaňovací období, což jeho daňovou povinnost sníží ještě více. Navíc byla také pro rok 2022 navýšena sleva na poplatníka na 30 840 Kč. Pokud poplatník nepředpokládá významné navýšení příjmů a výdajů, což nepředpokládá, pak je dle mého názoru pravděpodobnost překročení paušální částky i v dalších letech minimální.

10.4 Zhodnocení analýzy a doporučení

Daňová povinnost v následujících letech bude, jak napovídá analýza roku 2022, na podobné úrovni, ba dokonce ještě nižší. Minimální vyměřovací základy, pojistné a zálohy se meziročně sice zvyšují, ale toto zvýšení se dotýká obou režimů. Navíc při zachování skutečného vyměřovacího základu pro výpočet sociálního pojištění, který za podmínky dosažení podobných příjmů a výdajů bude v následujícím roce ve velmi podobné výši jako letos, dojde k situaci, ve které bude pojistné na sociální pojištění opět nižší v běžném režimu. Tuto skutečnost potvrzuje i předběžná analýza roku 2022. Je to způsobeno tím, že zálohy na pojistné v paušálním režimu nejen, že vychází nebo jsou přímo v hodnotě minimálních záloh, které se meziročně zvyšují, ale navíc minimální zálohy na sociální pojištění jsou v paušálním režimu ještě navýšeny o 15 %.

Závěrem této analýzy je nedoporučení vstupu poplatníkovi do paušálního režimu. Poplatník v porovnání s paušální částkou roku 2021 sice přesáhl její hodnotu, ovšem v roce 2022 tomu s největší pravděpodobností již tak nebude. Tato analýza potvrzuje důležitost předběžné analýzy následujícího zdaňovacího období při rozhodování o vstupu do režimu paušální daně. Pokud poplatník nepředpokládá významné výkyvy ve svých příjmech a výdajích a zná potřebné hodnoty pro výpočet pojistného a pro určení paušální částky, pak je provedení této analýzy jednoduchou a rychlou záležitostí pro všechny fyzické osoby.

Poplatník tedy nepochybil, že do paušálního režimu nevstoupil již dříve, jelikož by sice ušetřil za rok 2021, ale pravděpodobně by následně považoval za vhodné přejít zpět do režimu běžného, jelikož by v následujících obdobích již v paušálním režimu nic neušetřil.

Tento přechod by pro poplatníka mohl být mimo jiné administrativně velmi náročný. Pro paušální daň není potřebná podrobná evidence výdajů, závazků, pohledávek atd., potřebná je pouze evidence příjmů, aby fyzická osoba měla přehled o jejich výši a mohla tak zajistit nepřesázení hranice příjmů pro uplatnění paušální daně. V běžném režimu je ovšem podrobná evidence jak příjmů, tak výdajů a dalších položek velmi důležitá z důvodu správného stanovení základu daně. Náročnost přechodu tedy spočívá v chybějící evidenci všech potřebných položek, kterou by po vystoupení z paušálního režimu mohla osoba postrádat. Může se totiž stát, že poplatník bude povinen provést určité úpravy základu daně, které jsou při přechodu zpět do běžného režimu nezbytné.

Dalším důvodem pro setrvání v běžném režimu může být fakt, že poplatník v polovině roku 2021 založil rodinu. Na základě této skutečnosti lze předpokládat, že by se jeho rodina mohla

časem rozrůst a poplatník by tak měl v budoucnu nárok na mnohem vyšší daňové zvýhodnění. Zároveň pokud by vlastní příjmy jeho partnerky nedosáhly 68 000 Kč za rok, např. z důvodu rodičovské dovolené, mohl by na ni uplatnit slevu na dani. Všechny tyto skutečnosti by v běžném režimu způsobily snížení výsledné daňové povinnosti.

V případových studiích se ukázala jako rozhodující faktor spíše výše příjmů. U této vybrané osoby jsou na rozdíl od studií ve výhledu do budoucna rozhodující i slevy na dani a daňová zvýhodnění.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala uplatněním paušální daně u fyzických osob. Jelikož je náplní práce především analýza rozdílů ve využití paušálního a běžného režimu, zabývala se teoretická část nejen popisem režimu paušálního, ale také stanovením daně a pojistného v režimu běžném. Vedle těchto dvou režimů byla v teoretické části také popsána právní úprava daně z příjmů v ČR, byly vysvětleny základní pojmy daňové teorie, sociální a zdravotní pojištění a byl uveden rozdíl mezi paušální daní a daní stanovenou paušální částkou, která byla před rokem 2021 zrušena. Na závěr teoretické části byla paušální daň zhodnocena.

V praktické části byla nejprve provedena analýza paušálního a běžného režimu na 4 případových studiích. Tyto studie se zabývaly čtyřmi odlišnými poplatníky a jejich úkolem bylo na obecných příkladech uvést rozdíl těchto dvou režimů a ukázat jakým fyzickým osobám se spíše paušální daň vyplatí. Na závěr studií bylo provedeno jejich shrnutí. Druhou náplní praktické části byla analýza paušálního a běžného režimu u vybrané fyzické osoby. Na základě analýzy byly vytvořeny doporučení pro tuto osobu a bylo provedeno shrnutí analýzy.

Z analýz bylo zjištěno, že na samotném pomezí je jen minimum osob a z mého osobního pohledu si myslím, že osoby, které dosahují na korunu stejné povinnosti nebo je rozdíl pouze pár desítek, možná stovek korun, si spíše vyberou setrvat v běžném režimu, z důvodu pravděpodobného strachu z přechodu do paušálního režimu, jelikož paušální režim je poměrně nová záležitost a ze strany vlády ČR nedošlo před jejím zavedením k dobrému a účinnému předání informací živnostníkům o této problematice.

V České republice v dnešní době využívá paušální daň dle Ministerstva financí cca. 80 000 fyzických osob. Ministerstvo financí navíc zvažuje navýšení horní hranice příjmů na 2 miliony Kč. Od tohoto kroku si slibuje navýšení počtu fyzických osob v paušálním režimu až o 40 000.

Ještě jednou bych ráda uvedla, že paušální daň jako taková je sice administrativně nenáročná a může uspořit spoustu peněžních prostředků, na druhou stranu je před jejím vstupem nutné provést podrobnou analýzu. Nesprávné rozhodnutí o vstupu do paušálního režimu může osobě naopak přidělat velké administrativní potíže, spočívající v absenci podrobné evidence v paušálním režimu, která je klíčová pro výpočet správné daňové povinnosti v běžném

režimu, kterou je osoba povinna po výstupu z paušálního režimu uvést v rámci daňového přiznání.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ALVARADO, M., 2019. *European tax handbook*. 30th edition. Amsterdam: IBFD, 1250 s. ISBN 978-90-8722-521-6.

ČESKO, 1992. Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Zákon 586/1992 Sb. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

ČESKO, 1992. Zákon č. 589/1992 Sb. Zákon České národní rady o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Zákon 589/1992 Sb. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589>

ČESKO, 1992. Zákon č. 592/1992 Sb. Zákon České národní rady o pojistném na veřejné zdravotní pojištění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Zákon 592/1992 Sb. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-592>

DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ, 2019. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2019*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 289 s. ISBN 978-80-7598-315-2.

HNÁTEK, Miloslav, 2021. *Zcela legální daňové triky: pro podnikatele, svobodná povolání, pronajímatele, zaměstnance, studenty, seniory*. 5. rozšířené vydání. Praha: Esap, 263 s. ISBN 978-80-907398-3-3.

HNÁTEK, Miloslav, 2022. *Zcela legální daňové triky: pro podnikatele, svobodná povolání, pronajímatele, zaměstnance, studenty, seniory*. 6. rozšířené vydání. Praha: Esap, 267 s. ISBN 978-80-907398-5-7.

Jaký je maximální vyměřovací základ?, © 2022. *Všeobecná zdravotní pojišťovna* [online]. Praha: VZP.cz [cit. 2022-05-05]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/osvc/vymerovaci-zaklad-a-vypocet-pojistneho/jaky-je-maximalni-vymerovaci-zaklad>

Jaký je minimální vyměřovací základ?, © 2022. *Všeobecná zdravotní pojišťovna* [online]. Praha: VZP.cz [cit. 2022-05-05]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/osvc/vymerovaci-zaklad-a-vypocet-pojistneho/jaky-je-minimalni-vymerovaci-zaklad>

KUBÁTOVÁ, Květa, 2018. *Daňová teorie a politika*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 269 s. ISBN 9788075981653.

MACHÁČEK, Ivan, 2019. *Optimalizace daně z příjmů fyzických osob: postupy, jak platit co nejnižší daň*. Olomouc: ANAG, 279 s. ISBN 9788075541956.

MACHÁČEK, Ivan, 2021. *Fyzické osoby a daň z příjmů*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 373 s. ISBN 978-80-7676-075-2.

NOVÁKOVÁ, Lenka a Daniela KRÁLOVÁ, 2021. *Daň z příjmů fyzických osob v mezinárodním kontextu*. Praha: Wolters Kluwer, 204 s. ISBN 978-80-7676-233-6.

Obecné informace, 2022. *Finanční správa* [online]. Praha: Finanční správa [cit. 2022-05-05]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/obecne-informace>

Povinná účast na pojištění, © 2022. *Česká správa sociálního zabezpečení* [online]. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz/duchodove-pojisteni-osvc-povinna-ucast>

PTÁČKOVÁ MÍSAŘOVÁ, Petra a Milena OTAVOVÁ, 2018. *Daň z příjmů srozumitelně*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 168 s. ISBN 9788074182952.

Stanovení výše pojistného - Česká správa sociálního zabezpečení, © 2022. *Česká správa sociálního zabezpečení* [online]. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/osvc-duchodove-pojisteni-stanoveni-vyse-pojistneho>

ŠIROKÝ, Jan, 2016. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 126 s. ISBN 9788075523150.

ŠIROKÝ, Jan, Regína STRÍLKOVÁ a Michal KRAJŇÁK, 2016. *Trend, development, role and importance of corporate taxes in the EU*. Brno: CERM, 112 s. ISBN 9788072049400.

VANČUROVÁ, Alena a Václav BONĚK, 2011. *Správa daní pro ekonomy*. Praha: Wolters Kluwer, 154 s. ISBN 9788073577018.

VANČUROVÁ, Alena, 2021. *Zdanění osobních příjmů*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 422 s. ISBN 978-80-7676-236-7.

VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Hana ZÍDKOVÁ, 2020. *Daňový systém ČR 2020*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 408 s. ISBN 978-80-7598-887-4.

Vyměřovací základ, © 2022. *Všeobecná zdravotní pojišťovna* [online]. Praha: VZP.cz [cit. 2022-05-05]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/osvc/vymerovaci-zaklad-a-vypocet-pojistneho/vymerovaci-zaklad>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR Česká republika

DDZ dílčí základ daně

OSVČ osoba samostatně výdělečně činná

PV paušální výdaje

SP sociální pojištění

SVČ samostatná výdělečná činnost

VZ vyměřovací základ

ZDP Zákon o dani z příjmů

ZP zdravotní pojištění

ZZD zaokrouhlený základ daně

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Rozdělení zákona o dani z příjmů (vlastní zpracování)	14
Obrázek 2 Grafické znázornění rozdílu mezi vyňatými a osvobozenými příjmy (vlastní zpracování).....	19
Obrázek 3 Složky paušální částky (vlastní zpracování)	35

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Přehled jednotlivých ročních výší slev na dani u FO (Zákon č. 586/1992 Sb.)	21
Tabulka 2 Přehled ročních hodnot daňových zvýhodnění (Zákon č. 586/1992 Sb.)	23
Tabulka 3 Schéma výpočtu daně z příjmů FO (vlastní zpracování)	27
Tabulka 4 Minimální vyměřovací základy pro sociální pojištění pro rok 2022 (vlastní zpracování)	30
Tabulka 5 Přehled daňové a pojistné povinnosti v paušálním režimu (vlastní zpracování)	36
Tabulka 6 Případová studie 1 – výpočet daňové povinnosti (vlastní zpracování)	43
Tabulka 7 Případová studie č. 1 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění (vlastní zpracování)	44
Tabulka 8 Případová studie č. 1 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2021 (vlastní zpracování)	45
Tabulka 9 Případová studie č. 1 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2022 (vlastní zpracování)	47
Tabulka 10 Případová studie č. 2 – výpočet daně z příjmů v běžném režimu (vlastní zpracování)	48
Tabulka 11 Případová studie č. 2 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění (vlastní zpracování)	49
Tabulka 12 Případová studie č. 2 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2021 (vlastní zpracování)	50
Tabulka 13 Případová studie č. 2 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2022 (vlastní zpracování)	51
Tabulka 14 Případová studie č. 3 – výpočet daně z příjmů v běžném režimu (vlastní zpracování)	53
Tabulka 15 Případová studie č. 3 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění (vlastní zpracování)	54
Tabulka 16 Případová studie č. 3 - přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2021 (vlastní zpracování)	55
Tabulka 17 Případová studie č. 3 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2022 (vlastní zpracování)	56
Tabulka 18 Případová studie č. 4 – výpočet daně z příjmů v běžném režimu (vlastní zpracování)	58
Tabulka 19 Případová studie č. 4 – výpočet sociálního a zdravotního pojištění (vlastní zpracování)	59
Tabulka 20 Případová studie č. 4 - přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2021 (vlastní zpracování)	60
Tabulka 21 Případová studie č. 4 – přehled celkových odvodů v běžném režimu + zálohy v paušálním režimu za rok 2022 (vlastní zpracování)	61
Tabulka 22 Výpočet daňové povinnosti v běžném režimu u vybrané fyzické osoby (vlastní zpracování)	66

Tabulka 23 Výpočet sociálního a zdravotního pojištění vybrané fyzické osoby (vlastní zpracování).....	67
Tabulka 24 Přehled záloh v paušálním režimu a odvodů v běžném režimu za roky 2021 a 2022 (vlastní zpracování).....	68

